

Verneområdestyret
for Skardsfjella og
Hyllingsdalen

Møteinnkalling

Utvalg: Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Møtested: Væktarstua 2.etg., Stugudalen
Dato: 02.05.2024
Tidspunkt: 12:00

Eventuelt forfall må meldes snarest til nasjonalparkforvalter. Vararepresentanter møter etter nærmere beskjed.

Møte starter med dialogmøte mellom verneområdestyret, rådgivende utvalg og administrativt kontaktutvalg. Verneområdestyret har ordinært styremøte etter at dialogmøte er avsluttet.

Kjøreplan:

12.00 Møtestart dialogmøte, velkommen v/styreleder.

Orienteringer v/forvalter. Åpen post - diskusjon

ca 15.00 Møte i verneområdestyret

Saksliste

Utvalgs- saksnr	Innhold	Lukket	Arkiv- saksnr
ST 12/2024	Godkjenning av møteinnkalling og saksliste		
ST 13/2024	Valg av protokollunderskriver i tillegg til leder		
ST 14/2024	Referat sak		
RS 3/2024	Endelig godkjenning av besøksstrategi for Skardsfjella og Hyllingsdalen med Viglåa - Litjrien - Tjerråøyan - Djuptjønna og Finnfloen naturreservater		2019/2544
RS 4/2024	Svar - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - dispensasjon for motorferdsel - ervervskjøring 2024 - 2026 - Kristoffer Tamnes		2024/3475
RS 5/2024	Meddelelse av valg av leverandør - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - mulighetsstudie og forprosjektering for innfallsporter og informasjonspunkt		2024/3078
ST 15/2024	Delegerte vedtak i perioden 20.02 - 18.04.2024		2024/58
DS 10/2024	Innvilget - Skardsfjella og hyllingsdalen landskapsvernområde - dispensasjon for motorferdsel med snøscooter 2024 - Håvollen - Erik Kokkvoll		2024/4169
DS 11/2024	Innvilget - Skardsfjella og Hyllingsdalen - dispensasjon for motorferdsel til Håvollen - 2024 - 2028 - Marius Bergan		2024/4436
ST 16/2024	Klage på vedtak om avvisning av klage - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde- pålegg om retting angående solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen		2021/11277
ST 17/2024	Eventuelt		

ST 12/2024 Godkjenning av møteinnkalling og sakliste
ST 13/2024 Valg av protokollunderskriver i tillegg til leder
ST 14/2024 Referat sak

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen
Postboks 2600
7734 STEINKJER

Trondheim, 15.03.2024

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/11608

Saksbehandler:
Camilla Knutsen

Endelig godkjenning av besøksstrategi for Skardsfjella og Hyllingsdalen med Viglåa, Litjrien, Tjerråøyen, Djuptjønna og Finnfloen naturreservater

Vi viser til besøksstrategi mottatt for endelig godkjenning den 11.12.2023. Dokumentet har vært ute til andre gangs høring og det kom inn 9 høringsinnspill som er vurdert av styret i møte den 30.11.2023. Innspillene endrer i liten grad innholdet i besøksstrategien, og dokumentet er derfor ikke vesentlig endret etter høring.

Miljødirektoratet står ved sin vurdering av besøksstrategien ved faglig gjennomgang, og godkjenner besøksstrategien for Skardsfjella og Hyllingsdalen med Viglåa, Litjrien, Therråøyen, Djuptjønna og Finnfloen naturreservater.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Camilla Knutsen
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Postboks 2600

7734

Steinkjer

**Verneområdestyret
for Skardsfjella og
Hyllingsdalen**

Postadresse
Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse
705 Senteret
Kløftvegen 1
Ås i Tydal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte:
Epost:
fmlmsb@statsforvalteren.no
<http://nasjonalparkstyre.no>

Kristoffer Nepås Tamnes
Sakstrøveien 75
7370 BREKKEBYGD

Saksbehandler Marit Sophie Berger

Vår ref. 2024/3475-0 432.2

Deres ref.

Dato 12.03.2024

Svar - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - dispensasjon for motorferdsel - ervervskjøring 2024 - 2026

Det vises til din søknad om dispensasjon for ervervskjøring/leiekjøring med snøscooter innenfor Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i Røros kommune, og din tillatelse fra Røros kommune om ervervsmessig kjøring i kommunen.

Det er ikke nødvendig med egen tillatelse for ervervskjøreren ved utføring av oppdrag innenfor verneområdene, men personen det utføres kjøring for må ha tillatelse til kjøringen, og turen(e) skal noteres i vedkommendes kjørebok. Ervervskjøreren/leiekjøreren må derfor sørge for å ha med seg oppdragsgivers tillatelse og kjørebok ved slike oppdrag.

På bakgrunn av dette er det ikke aktuelt å behandle din søknad.

Med hilsen

Marit Sophie Berger
Nasjonalparkforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Kopimottakere:
Røros kommune
Trøndelag politidistrikt
AURSUND FJELLSTYRE
Statsforvalteren i Trøndelag

**Verneområdestyret
for Skardsfjella og
Hyllingsdalen**

Postadresse
Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse
705 Senteret
Kløftvegen 1
Ås i Tydal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte:
Epost:
fmltmsb@statsforvalteren.no
<http://nasjonalparkstyre.no>

«MOTTAKERNAVN»
«ADRESSE»
«POSTNR» «POSTSTED»

Saksbehandler Marit Sophie Berger

Vår ref. 2024/3078-0 432.2

Deres ref. «REF»

Dato 08.04.2024

Meddelelse av valg av leverandør - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - mulighetsstudie og forprosjektering for innfallsporter og informasjonspunkt

Vi takker for deres tilbud i ovennevnte konkurranse.

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen har innen tilbudsfristen 05.04.24, mottatt totalt fire tilbud, hvorav ingen tilbud er avvist. Det er foretatt en evaluering og rangering av tilbudene på grunnlag av tildelingskriteriene angitt i konkurransegrunnlaget. Basert på evalueringsresultatet har vi til hensikt å tildele kontrakt til Agraff Arkitektur AS.

Evalueringsmetode

Det ble vurdert om hver enkelt leverandør hadde levert en oppdragsbeskrivelse (bilag 2) som svarte tilfredsstillende på det som ble forespurt i oppdragsgivers beskrivelse (bilag 1). Deretter ble leverandør valgt etter laveste pris, før det ble kontrollert at leverandøren også hadde svart tilfredsstillende på resten av bilagene.

Begrunnelse

Detaljeringsgraden i beskrivelsen av tilbudene varierer en del, men alle leverandørene vurderes å ha skrevet en oppdragsbeskrivelse (bilag 2) tilfredsstillende ut ifra beskrivelsen av oppdraget i konkurransegrunnlaget, prosjektbeskrivelsen (bilag 1), og det som ble presentert på tilbudsmøte. Tre av leverandørene har priset oppdraget nokså likt, mens ett tilbud ligger betydelig høyere. To av tilbyderne hadde lagt inn pris på opsjon for forprosjektering av naturstiene ved Brekken og Vauldalen.

Med grunnlag i at samtlige leverandører har levert et tilfredsstillende bilag 2 ut ifra bilag 1, ble leverandør valgt etter laveste tilbudt pris uten opsjoner.

Klage

En eventuell klage over oppdragsgivers beslutning sendes per e-post til marit.berger@statsforvalteren.no. Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen tar sikte på å inngå kontrakt innen 22.04.2024. Frist for eventuell klage settes til 18.04.2024.

Med hilsen

Marit Sophie Berger
Nasjonalparkforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Likelydende brev sendt til:

AGRAFF ARKITEKTUR AS

Olav Tryggvasons gate 7011 TRONDHEIM
19

NORDPLAN AS AVD LILLEHAMMER

Vormstuguvegen 40 2624 LILLEHAMMER

FESTE LANDSKAP ARKITEKTUR

Postboks 33 2541 TOLGA

NORDØST AS

DRONNINGA LANDSKAP AS

Dronningens gate 22 0154 OSLO

Arkivsaksnr: 2024/58

Saksbehandler: Marit Sophie Berger

Dato: 18.04.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen	15/2024	02.05.2024

Delegerte vedtak i perioden 20.02 - 18.04.2024

Vedlegg

1 Kopi av delegerte vedtak 20.02 - 18.04.2024

Forvalters innstilling

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen tar refererte vedtak til orientering

Saksopplysninger

I vedtektene for verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen av 19.01.2024 er det åpnet for at verneområdestyret kan gi forvalter myndighet til å treffe vedtak og beslutninger i nærmere definerte sakstyper. Dette gjelder blant annet søknader om ferdsel og motorferdsel etter verneforskriftens spesifiserte bestemmelser.

Følgende delegering ble vedtatt av verneområdestyret i sak ST 7/2024:

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen delegerer myndighet til nasjonalparkforvalterne jf styrets vedtekter pkt. 6.3. Nasjonalparkforvalterne kan på vegne av styret treffe vedtak i følgende sakstyper:

- 1. Behandle søknader om ferdsel og om motorferdsel etter verneforskriftenes spesifiserte dispensasjonsbestemmelser.*
- 2. Behandle søknader etter verneforskriftenes øvrige spesifiserte dispensasjonsbestemmelser og etter naturmangfoldloven § 48:*
 - a) når vedtaket innebærer fornying av tidligere dispensasjon som er gitt av nasjonalpark-/verneområdestyret eller arbeidsutvalget dersom forutsetningene for tillatelsen er tilnærmet uendret,*

- b) når det foreligger en etablert forvaltningspraksis fra saker behandlet av nasjonalpark-/verneområdestyret eller arbeidsutvalget i tilsvarende saker*
 - c) og når forvaltningsplan gir entydige føringer for utfallet av søknadsbehandlingen.*
- 3. Treffe vedtak i samråd med styreleder når en sak haster fordi det er fare for skade eller annen negativ påvirkning på verneverdiene, for eksempel stans av ulovlig forhold, pålegg om retting eller direkte gjennomføring.*
 - 4. Behandle søknader om, eller på eget tiltak, endre frister som er fastsatt av nasjonalpark-/verneområdestyret.*
 - 5. Gi utsettelse av klagefrist etter forvaltningsloven § 29 fjerde ledd.*
 - 6. Treffe beslutning om utsatt iverksettelse etter forvaltningsloven § 42.*

Vurdering

Delegerte vedtak for perioden 25.11.2023- 19.02.2024 gjelder saker om motorferdsel, og er behandlet av nasjonalparkforvalteren jf. vedtak om delegert myndighet. pkt.1. Kopi av vedtakene er gjengitt i vedlegg i saken.

Vedlegg: Kopi av delegerte vedtak i perioden– 20.02. – 18.04.2024

DS 10/2024 – Arkivsak: 2024/4169

Vedtak

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen gir Erik Kokkvoll på vegne av Marius Bergan tillatelse til bruk av snøscooter fra Movollveien til Håvollen gnr /bnr 132/400 i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i Røros kommune, på disse vilkår:

1. Tillatelsen gjelder for inntil 3 turer vintersesongene 2024 for transport av materialer til vedlikehold av naust.
2. Det forutsettes at kortest mulig veg fra vernegrensa og inn til Håvollen benyttes ved transportene.
3. Hver enkelt tur skal føres i kjørebok før den starter. Kjøreboken skal returneres til verneområdestyret innen den 1. juni 2024.
4. Det forutsettes frossen og snødekt mark. Siste kjøredag om våren er 1. mai.
5. Tillatelsen er personlig og kan ikke overdras til andre.
6. Kjøringen må skje med hensyn til naturmiljø, reindrift og friluftsliv.
7. Tillatelse etter motorferdselloven må foreligge fra kommunen.

Denne tillatelsen er gitt i medhold forskrift om vern av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, § 3 punkt 5.3f, hvor det heter at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til transport av materialer til vedlikehold og byggearbeid på bygninger, anlegg klopper o.l. Transport skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.

Tillatelsen og kjørebok skal medbringes under transporten for fremvisning til oppsyn eller politi når dette kreves.

Transport av store mengder materialer kan gjøres ved å kjøre flere turer i løpet av en dag. En slik kjøredag for ved eller materialer regnes da som en kjøretur. Det må komme fram av kjøreboken at dette er en slik kjøredag.

Brudd på bestemmelsene i verneforskriften eller vilkår i tillatelsen kan medføre straff.

DS 11/2024 – Arkivsak: 2024/4436

Vedtak

[Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen](#) gir Marius Bergan tillatelse til bruk av snøscooter fra Movollveien til Håvollen gnr./bnr. 132/400 i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde i Røros kommune, på disse vilkår:

1. Tillatelsen gjelder for inntil 5 turer pr sesong i vintersesongene 2024/25, 25/26, 26/27 og 27/28 for transport av materialer, utstyr, proviant m.m.
2. Det forutsettes at kortest mulig veg fra vernegrensa og inn til Håvollen benyttes ved transportene.
3. Hver enkelt tur skal føres i kjørebok før den starter. Kjøreboken skal returneres til verneområdestyret innen den 1. juni 2028.
4. Det forutsettes frossen og snødekt mark. Siste kjøredag om våren er 1. mai.
5. Godkjent leiekjører kan benyttes til transportene.
6. Kjøringen må skje med hensyn til naturmiljø, reindrift og friluftsliv.
7. Tillatelse etter motorferdselloven må foreligge fra kommunen.

Denne tillatelsen er gitt i medhold [forskrift om vern av Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, § 3](#) punkt 5.3e, hvor det heter at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til transport av varer og utstyr til hytter, buer og setrer og lignende. Transport skal fortrinnsvis foregå på eksisterende veger og kjørespor eller med luftfartøy eller beltekjøretøy på vinterføre.

Tillatelsen og kjørebok skal medbringes under transporten for fremvisning til oppsyn eller politi når dette kreves.

Transport av store mengder materialer eller ved kan gjøres ved å kjøre flere turer i løpet av en dag. En slik kjøredag for ved eller materialer regnes da som en kjøretur. Det må komme fram av kjøreboken at dette er en slik kjøredag.

Brudd på bestemmelsene i verneforskriften eller vilkår i tillatelsen kan medføre straff.

DS 10/2024 Innvilget - Skardsfjella og hyllingsdalen landskapsvernområde - dispensasjon for motorferdsel med snøscooter 2024 - Håvollen - Erik Kokkvoll
DS 11/2024 Innvilget - Skardsfjella og Hyllingsdalen - dispensasjon for motorferdsel til Håvollen - 2024 - 2028 - Marius Bergan

Arkivsaksnr: 2021/11277

Saksbehandler: Marit Sophie Berger

Dato: 18.04.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen	16/2024	02.05.2024

Klage på vedtak om avvisning av klage - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde- pålegg om retting angående solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen

Vedlegg

- 1 Klage på pålegg om retting: Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde – solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen, samt forslag til minnelig løsning.
- 2 Vedtak - klage - pålegg om retting - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen – sak ST 6/2024.

Forvalters innstilling

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen opprettholder sitt vedtak i sak ST 6/2024, om å avvise klagen fra Gunnar Borgos vedrørende pålegg om riving av stativ med solcellepaneler på Nedre Hyllingsvollen.

Klagen på avvisningsvedtaket oversendes Miljødirektoratet for endelig behandling.

Saksopplysninger

Saken gjelder klage på pålegg om riving av stativ med solcellepaneler på Nedre Hyllingsvollen. Klagen ble avvist av verneområdestyret i sak ST 6/2024. Det er klagerett på avvisningsvedtaket, og tiltakshaver har nå klagt på dette.

Det ble i sak ST 27/2023 vedtatt å gi pålegg om riving av stativet for solcellepaneler på Nedre Hyllingsvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Vedtak om pålegg om retting, var en direkte konsekvens av at tiltakshaver ikke hadde etterkommet vilkår i tillatelse om oppsetting av solcellepaneler på setervollen.

Vedtaket i sak ST 27/2023 er gjengitt her:

Vedtak om pålegg om retting

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen gir Gunnar Borgos pålegg om retting på Nedre Hyllingsvollen gnr. 101 bnr. 3 i Røros kommune i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

Følgende skal være rettet:

Solcellestativ med solcellepaneler skal rives. Eventuelle solcellepaneler skal plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse. Rivningsavfallet skal håndteres forsvarlig. Dette er i tråd med vilkår i vedtak gitt 24.03.2022 av verneområdestyret med hjemmel i verneforskrift for Skardsfjella og Hyllingsdalen §3 pkt.1.2.e og stadfestet av Miljødirektoratet i vedtak 28.01.2023.

Frist for retting settes til 01.09.2024

Pålegg om retting er gitt med hjemmel i naturmangfoldlovens §69.

Klageadgang

Pålegg om retting er et enkeltvedtak og kan påklages av part eller en med rettslig klageinteresse i saken innen 3 uker etter mottakelse av vedtaket, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.

Forhåndsvarsel om tvangsmulkt

Dersom forholdet ikke er bragt i orden som beskrevet over innen angitt dato varsles det herved om tvangsmulkt på kr 500 pr/dag inntil det ulovlige forholdet er rettet. Dette varselet er å betrakte som et forhåndsvarsel om tvangsmulkt, jf. naturmangfoldlovens § 73.

Det gis en frist på 14 dager etter underrettelse om dette vedtaket, for å uttale seg om den varslede tvangsmulkten.

Det ble opplyst om klagerett på vedtaket om pålegg og tiltakshavers rett til å uttale seg om forhåndsvarselet om tvangsmulkten.

Vedtaket om pålegget ble påklagd. Gunnar Borgos varslet pr. telefon 18.12.23, at han ønsket å klage på vedtaket, men ba om utsettelse på klagefristen av helsemessige årsaker. Sven Even Finborud Borgos varslet 20.12.23 at han skulle bistå sin far Gunnar Borgos med å klage, og at klagen ville komme innen utgangen av januar 2024, slik det ble avtalt på telefon 18.12.23. Klagen ble mottatt 26.01.24, og er skrevet av Sven Even Finborud Borgos. Klagen angikk vedtaket om pålegg. Den inneholdt ikke uttalelse vedrørende varselet om tvangsmulkt

Klagen inneholdt følgende argumenter:

- Klager er innforstått med at det er fattet et endelig vedtak etter klage, om at stativet for solcellepanelene skal rives, og at eventuelle solcellepaneler skal settes flatt på vegg. De mener at anlegget i sin tid ble oppført i god tro, da de ikke mottok noe svar fra vernemyndigheten etter forespørselen om slike anlegg var søknadspliktig. De mener oversittingen av behandlingsfristen av henvendelsen høsten 2020 fortsatt er relevant i saken, da det førte til at de i god tro investerte betydelig med arbeid og midler ved etablering av anlegget.

- De aktuelle solcellepanelene er av en slik størrelse at de ikke kan plasseres på de sørvendte veggene på seterhuset uten at de vil dekke til vinduer, og uten at de vil bli et overveldende og dominerende visuelt element.
- Alternativt forslag 1: Klager ønsker primært å beholde nåværende plassering. Men kan skifte ut telegrafstolpene med miljøvennlig materiale og gjøre stativet smalere. Dette er for øvrig i tråd med opprinnelig innstilling fra forvalter ved første gangs behandling.
- Alternativt forslag 2: Klager foreslår sekundært å flytte stativet lengre inn i skogen, slik at det blir mer skjult for setermiljøet. I tillegg kan telegrafstolpene skiftes ut, og stativet gjøres smalere, dvs. likt som i alternativ 1.

Bilde viser stativet med solcellepaneler i kanten av setervollen til høyre i bilde.

Utsnitt av bilde med solcellestativet

Klagen ble behandlet i verneområdestyrets møte 06.03.2024 i sak ST 6/2024. Med bakgrunn i at det som var påklagd i realiteten var endelig avgjort av Miljødirektoratet, og at klagen ikke omhandlet andre forhold som kunne endres av verneområdestyret, ble klagen avvist. Det ble fattet følgende vedtak:

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen avviser klagen fra Sven Even F. Borgos på vegne av Gunnar Borgos, på vedtak om pålegg om retting i sak ST 27/2023. Vedtaket i sak ST 27/2023 opprettholdes.

Avvisning av klagen begrunnes med at verneområdestyret ikke kan endre et endelig vedtak stadfestet av Miljødirektoratet. Det vises til bestemmelsene i forvaltningsloven § 28 (klageinstansens vedtak i klagesak kan ikke påklages).

Et vedtak om avvisning er et enkeltvedtak som kan påklages, og Miljødirektoratet er klageinstans.

Brev om vedtaket ble sendt ut til tiltakshaver 11.03.2023. Klage på vedtaket om avvisning av klagen ble mottatt 01.04.2024. Det vil si at klagen kom inn innen fristen på 3 uker fra vedtaket ble gjort kjent.

Argumenter i klagen på avvisningsvedtaket:

- Klager påpeker at det klages på vedtaket om pålegg om retting, ST 27/2024 (mottatt 08.12.2023), og ikke det vedtaket som Miljødirektoratet fattet 29.01.2023.
- Klager mener at de i tillegg til å klage på avvisningsvedtaket, kan klage på det materielle i pålegget om retting. De mener at avgrensningen til kun å kunne klage på avvisningen, må anses som en feil i saksbehandlingen fra verneområdestyret.
- Klager opplyser at solcellepanelene ikke kan plasseres på vegg på seterhuset, da det ikke er store nok veggflater på sørvendte vegger uten at vindu blir dekket til. Det opplyses videre at panelene vil bli et svært overveldende og dominerende visuelt element ved plassering på seterhusveggen.
- Klager opplyser at panelene og jordkabelen har vært oppsatt utendørs i flere år og har i praksis liten eller ingen gjensalgverdi. Flytting av panelene vil derfor innebære et vesentlig økonomisk tap.
- *Primært* foreslår klager å beholde nåværende plassering av panelet, men fjerne det mulige miljømessige avtrykket ved å bytte ut eksisterende telegrafstolper og avhende disse på forsvarlig måte. De vil bli byttet ut med stolper i miljøvennlig materiale som beises i diskret farge (grå). Videre vil de redusere bredden av stativet slik at det ikke overstiger bredden på panelene; hele oppsettet vil dermed bli betraktelig mindre i størrelse, og mindre synlig.
- *Subsidiært* foreslår vi å flytte panelet lenger vekk fra setra, tilstrekkelig langt inn i bjørkeskogen bak til at det vil være skjult fra setermiljøet. Konstruksjon av stativet vil fortsatt følge prinsippene fremsatt ovenfor, og dermed ikke gi merkbart miljøavtrykk. Noe bjørk må da felles for å hindre skygge og jordkabelen forlenges. Dette vil både imøtekomme Statsforvalterens – og Miljødirektoratets – innvending mot bruk av telegrafstolper, samt Kulturminnemyndighetens innvending mot plasseringen i det verneverdige seterkulturmiljøet. Det vil

ytterligere bevare seterkulturmiljøet ved å unngå at solcellepaneler monteres på seterbygningen som er oppsatt i tradisjonell byggeskikk.

Vurdering

Det vises til Miljødirektoratets vedtak av 29.01.2023 i sak 2022/6474, vedrørende endelig vedtak om oppføring av solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde:

Vedtak av 29.01.2023:

Miljødirektoratet stadfester vilkårene om at solcellepanelet må plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse og at eksisterende anlegg må rives. Ny frist for rivning settes til 01.09.2023. Vilkåret om at rivingsavfall håndteres forsvarlig stadfestes, men kravet om at rivingsavfallet må fjernes til godkjent mottak oppheves.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, den ulovfestede vilkårsræren og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Etter denne behandlingen av saken i Miljødirektoratet har tiltakshaver sendt brev til Sivilombudsmannen, og Klima- og miljødepartementet v/statsråden. Disse brevene ligger som vedlegg i klagen. Verneforvaltningen var kjent med disse brevene da saken om pålegg ble behandlet. Vi har foreløpig ikke fått noen informasjon om tiltakshaver har fått svar fra Klima- og miljødepartementet.

Fristen om riving av stativet med solcellepaneler ble ikke etterkommet av tiltakshaver, og verneområdestyret ga i sak ST 27/2023 pålegg om riving med ny frist 01.09.2024. Pålegget ble gitt etter forutgående forhåndsvarsel, der tiltakshaver ga uttalelse før vedtak ble fattet. Tiltakshaver har etter dette klagd på vedtaket om pålegg. Argumentene på klagen gikk på at han ikke ønsket å plassere solcellepanelene på vegg, men heller finne en bedre løsning for utforming av det oppsatte stativet, og eventuelt flytte dette. Denne klagen ble avvist av Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen i møte 06.03.2024, med begrunnelse at en ikke kan endre et endelig vedtak stadfestet av Miljødirektoratet. Det er nå klagd på avvisning av klagen

Det vises til klagers argumenter i klagen på avvisningen oppsummert under saksopplysningene over.

Vurdering argumentene om saksbehandlingen kulepunkt 1 og 2.

Pålegget gitt i sak 27/2023 kommer som direkte følge av manglende oppfølging av Miljødirektoratets endelige vedtak av 29.01.2023, gjengitt over.

Det materielle i dette vedtaket kan ikke påklages, selv om dette gjentas i vedtaket om pålegg. Det er dette som er begrunnelsen for avvisningen. Dersom verneområdestyret opprettholder avvisningsvedtaket så går klagen på avvisningen til behandling hos klagemyndigheten, som her er Miljødirektoratet.

Vurdering av solcellepanelenes plassering på vegg, kulepunkt 3.

Mulig plassering av solcellepanelene er visualisert på bilde i klagen, vist som plassering på seterhusets sørvegg. I pålegget er det ikke sagt noe om på hvilken bygning, vegg, hvor på veggen eller hvilken størrelse solcellepanelene skal ha. Tillatelsen innebærer at solcellepaneler kan plasseres på vegg på eksisterende bygningsmasse. Det vil si at tiltakshaver her kan velge den mest hensiktsmessige

størrelse og plassering selv. Argumentene om plassering og størrelse var også kjent da Miljødirektoratet behandlet saken første gang, og da vedtaket om pålegg ble fattet.

Vurdering vedrørende økonomisk tap, kulepunkt 4.

Mulig økonomisk tap for tiltakshaver var kjent ved behandling i verneområdestyret første gang og for Miljødirektoratet i klagebehandlingen. Anlegget ble ført opp på eget initiativ av tiltakshaver, og uten forutgående tillatelse fra verneforvaltningen. Eventuelle økonomiske tap er derfor tiltakshavers ansvar.

Vurdering vedrørende tiltakshavers forslag til alternative løsninger, kulepunkt 5 og 6.

Tiltakshaver fremmer igjen forslag om at eksisterende plassering i kanten av vollen eller like utenfor må kunne tillates, under forutsetning av at stativet bygges om i mer miljøvennlig materiale og mer tilpasset størrelse. Alternativ løsning med å bygge om stativet var også kjent ved første gangs behandling i verneområdestyret.

Verneområdestyret var da klar på at de ville følge kulturminnemyndighetens anbefaling om at solcellepaneler i et seterlandskap bør plasseres flatt på vegg. Verneområdestyret la også vekt på mulig presedens i saken. De ønsker ikke at ulike anlegg/installasjoner skal plasseres rundt setervollene av hensyn til kulturmiljøene som skal ivaretas. Det blir da naturen/dyrelivet som må ta kostnaden av inngrepene. Derfor bør solcellepanel plasseres på vegg og tilpasses bygningen. Miljødirektoratet la avgjørende vekt på verneområdets skjønn i saken og stadfestet verneområdestyrets vedtak. Dette kan derfor ikke påklages på nytt.

Konklusjon

Etter gjennomgang av argumentene i klagen kan en ikke se at det er noen nye momenter i saken, som ikke var kjent da verneområdestyret fattet vedtak om pålegg om retting i sak ST 27/2023 og klagen på pålegget i sak ST 6/2024. En ser derfor ingen grunn til å endre vedtaket om å avvise klagen i sak ST 6/2024. Klagen på avvisningen oversendes Miljødirektoratet for endelig behandling.

Sven Even Borgos,
Brandhaugveita 3
7012 Trondheim

Trondheim, 01.04.2024

På vegne av:

Randi Finborud og Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016
7370 Brekkebygd

Miljødirektoratet
Postboks 5672
Torgarden
7485 Trondheim

Deres referanse 2021/11277-0 432.2 (Saksbehandler: Marit Sophie Berger)

Klage på pålegg om retting: Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde – solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen, samt forslag til minnelig løsning

Det vises til brev fra Statsforvalteren i Trøndelag ved Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen av 11.03.2024 (dokumentreferanse 2021/11277-0 432.2), som inneholder en avvisning av vår klage av 26.01.2024. Avvisningen begrunnes i at Verneområdestyret ikke kan overprøve vedtak fattet av Miljødirektoratet, og at Miljødirektoratet derfor er den relevante klageinstansen. Vår klage forholder seg til Pålegg om retting, mottatt 08.12.2023, hvor Verneområdestyret påpeker at «Pålegg om retting er et enkeltvedtak og kan påklages av part eller en med rettslig klageinteresse i saken innen 3 uker etter mottakelse av vedtaket, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29.» Her burde det vært opplyst om at Miljødirektoratet var den relevante klageinstansen. Verneområdestyret bekrefter også at klagen vurderes som mottatt innenfor fristen, og som sådan kan behandles. Avvisningen fra Verneområdestyret inneholder som vedlegg et Saksfremlegg til møte i Verneområdestyret 06.03.2024. Der opplyses det avslutningsvis, i konklusjonen, at: «Det er da selve avvisningen som kan påklages, og ikke det materielle om at *«Solcellestativ med solcellepaneler skal rives. Eventuelle solcellepaneler skal plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse. Rivningsavfallet skal håndteres forsvarlig.»*» Dette er i direkte motstrid til Verneområdestyrets egen uttalelse om at pålegget om retting (dvs. 'det materielle') kan påklages (se sitat gjengitt ovenfor), og avgrensningen må derfor ansees som en feil i saksbehandlingen fra Verneområdestyret.

Pålegget om retting er relatert til avslått søknad om oppføring av solcellepaneler. Avslaget ble påklaget, først til Statsforvalteren, og senere til Miljødirektoratet. Endelig avslag fra sistnevnte instans kom 29.01.2023, med dokumentreferanse 2022/6474. Selv om avslaget og dets begrunnelse oppleves fullstendig urimelig, er dette like fullt et vedtak som ikke kan påklages. Det er derfor viktig å presisere at herværende klage gjelder enkeltvedtaket om pålegg om retting, ikke opprinnelig søknad om oppføring.

Vårt hovedargument for å klage på rettingspålegget er like fullt relatert til informasjon og påpekninger som allerede er gjort i den forutgående søknads- og klageprosessen. Utvalgt

korrespondanse og underlag fra denne prosessen er vedlagt her (Vedlegg 2–5), for å lette tilgang til historikk og forutgående vurderinger der dette oppleves relevant.

Spesifikt må det påpekes at oppføringen var gjort i fullstendig god tro, etter rådføring med Statsforvalteren ved daværende nasjonalparkforvalter Eli Cora Myrseth. Nåværende nasjonalparkforvalter bekrefter også eksplisitt i epost av 27.10.2021 at «Jeg har full forståelse for at du mener å ha handlet i god tro.». Denne gode tro ble også kraftig forsterket av at Statsforvalteren ikke responderte på søknad før etter ett år og fire måneder fra opprinnelig søknad. Forvaltningslovens § 11a tilsier at foreløpig svar under enhver omstendighet skal gis i saker hvor henvendelse ikke kan besvares i løpet av én måned. Oversittingen av behandlingsfristene er relevant fordi betydelige investeringer, både økonomisk og i form av innsats, ble gjort i perioden – som ovenfor nevnt fortsatt i god tro. Dette bruddet på Forvaltningsloven som Statsforvalteren her har begått får dermed en meget konkret og målbar økonomisk konsekvens dersom pålegget om retting opprettholdes.

Herværende pålegg om retting forutsetter at solcellepanelene skal plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse. Det er opplagt, ut fra for eksempel foreliggende billedlig dokumentasjon i saksbehandlingen, at det ikke er fysisk mulig å plassere de eksisterende panelene på egnet vegg av seterbygningen; det finnes simpelthen ingen flater på de sørvendte veggene hvor dette er mulig uten å dekke til vinduer, og samtidig gjøre solcellepanelene til et overveldende, dominerende visuelt element. Dette er illustrert i Vedlegg 1. Panelene har videre vært oppsatt utendørs i flere år, og har i praksis liten eller ingen gjensalgsverdi. Det samme gjelder nedgravd jordkabel. Pålegget om retting, slik det er formulert, vil derfor i realiteten innebære et vesentlig økonomisk tap.

Særlig to argumenter er fremført som begrunnelse for det opprinnelige avslaget fra Verneområdestyret; det ene er bruken av utrangerte telegrafstolper, med de mulige miljøskadelige forbindelsene disse kan inneholde, og det andre er at solcellepaneler fra et kulturminnefaglig perspektiv fremstår visuelt skjemmende i setermiljøet.

Vi ønsker så vidt det er mulig å reetablere og opprettholde et godt forhold til Statsforvalteren og Miljødirektoratet, og vil derfor med dette *fremlegge et forslag* som vi mener imøtekommer de vesentligste innvendingene mot oppsettingen av solcellepanelet. Dette forslaget vil fortsatt innebære behov for både økonomiske og praktiske investeringer fra oss, men vi mener likevel at dette kan være et akseptabelt fra vår side gitt omstendighetene.

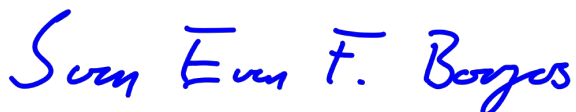
Primært foreslår vi å beholde nåværende plassering av panelet, men fjerne det mulige miljømessige avtrykket ved å bytte ut eksisterende telegrafstolper og avhende disse på forsvarlig måte. De vil bli byttet ut med stolper i miljøvennlig materiale som beises i diskret farge (grå). Videre vil vi redusere bredden av stativet slik at det ikke overstiger bredden på panelene; hele oppsettet vil dermed bli betraktelig mindre i størrelse, og mindre synlig.

Subsidiært foreslår vi å flytte panelet lenger vekk fra setra, tilstrekkelig langt inn i bjørkeskogen bak til at det vil være skjult fra setermiljøet. Konstruksjon av stativet vil fortsatt følge prinsippene fremsatt ovenfor, og dermed ikke gi merkbart miljøavtrykk. Noen

bjørketrær vil felles for å få plass og hindre skygge; hogst av bjørk til fyringsved er tillatt under enhver omstendighet og kan derfor ikke utgjøre et problem for landskapsvernet. Dette forslaget vil forutsette at jordkabelen forlenges tilsvarende, men dette er en kostnad vi er villige til å ta. Dette vil både imøtekomme Statsforvalterens – og Miljødirektoratets – innvending mot bruk av telegrafstolper, samt Kulturminnemyndighetens innvending mot plasseringen i det verneverdige seterkulturmiljøet. Det vil ytterligere bevare seterkulturmiljøet ved å unngå at solcellepaneler monteres på seterbygningen som er oppsatt i tradisjonell byggeskikk. *Det er spesielt verdt å merke seg at dette vil være fullstendig i tråd med nasjonalparkforvalter Marit Sophie Bergers opprinnelige innstilling, som gjengitt i brev fra Verneområdestyret av 25.03.2022.*

Vi forsøker med dette å strekke oss for å imøtekomme de innvendinger som offentlige etater har oppfattet som problematiske og håper at ovenstående forslag kan bidra til å finne en minnelig løsning på en situasjon som vi oppfatter unødig konfliktfylt. Vi har da en forventning om at offentlig forvaltning ved Miljødirektoratet, i lys av det brudd på Forvaltningsloven som Statsforvalteren har begått, også utviser en viss evne til imøtekommelse.

På vegne av Flatavollens eiere og familien,

Sven Even F. Borgos

Vedleggsliste:

Vedlegg 1: Foto av eneste sørvendte vegg på seterbygningen hvor Verneområdestyret og Miljødirektoratet har forutsatt at solcellepaneler skal monteres.

Vedlegg 2: Vår klage til Miljødirektoratet på Verneområdestyrets vedtak i søknaden om oppsetting av solcellepaneler (29.03.2022).

Vedlegg 3: Miljødirektoratets vedtak i klagesaken angående søknad om oppsetting av solcellepaneler (29.01.2023).

Vedlegg 4: Vårt brev til Stortingets ombud for kontroll med Forvaltningen, med klage på Miljødirektoratets vedtak (14.02.2023).

Vedlegg 5: Vårt brev til Klima og miljødepartementet v/statsråd Espen Barth Eide (19.06.2023).

Vedlegg 1. Sørvendt vegg av seterbygning, med innsatt solcellepanel som foreslått plassert av Verneområdestyret (øverst). Påførte mål er proporsjonale i bildet; panelet måler 1.75m i bredde (1.04m i høyde), veggene er 4.5m innvendig. Det er ikke mulig å plassere panelet høyere på grunn av gjennomgående takåser.

Randi og Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016,
7370 BREKKEBYGD

Brekken, den 29.03.2022

Miljødirektoratet
Postboks 5672 Torgarden,
7485 Trondheim

Deres refr: 2021/11277-0 432.2

KLAGE PÅ VEDTAK FATTET PÅ MØTE I VERNEOMRÅDESTYRET FOR SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE DEN 24.03.2022

Det vises til skriv fra statsforvalteren v/ områdestyret av 25.03.2022 og til vedtak fattet i møte i verneområdestyret den 24.03.2022 angående oppsetting av solcellepanel på Hyllingsvollen nedre.

Klagen gjelder kun den delen av vedtaket som omhandler plasseringen av solcellepanelet, foruten tidsaspektet for behandlingen av saken. Det vil bli redegjort for mangelfull respons og svært lang saksbehandlingstid og den betydningen dette har fått for status for saken slik den står pr. dags dato.

Saken vil bli presentert kronologisk slik den har artet seg gjennom mail-korrespondanse og telefonsamtaler. Det forutsettes at områdestyret v/ nasjonalparkforvalter har arkivert kopier av aktuell korrespondanse, slik at det er unødvendig å legge disse ved klagen. Plasseringen av vedlegg i klageteksten er likevel markert. Det kan ha en funksjon dersom vår klage ikke blir tatt til følge, og den etter forvaltningsloven sendes statsforvalteren til videre klagebehandling. Det forutsettes at aktuelle vedlegg da blir lagt ved klagen.

Tidslinje

Telefonsamtale med nasjonalparkforvalter Eli Cora Myrseth tidlig høsten 2020, hvor planene om et solcelleanlegg ble presentert.

E-mail sendt forvalter Eli Cora Myrseth av 11.10.2020 (vedlegg 1). Her er planlagt solcelleanlegg omtalt i avsnittet «*Ad innlegging av elektrisitet fra solceller*» Våre planer for et solcelleanlegg var begrunnet i tre forhold:

- Primært skal elektrisiteten fra solcellepanelene brukes til belysning som alternativ til talglys og parafinlamper, men også til radio og til lading av telefoner etc. Størrelsen på anlegget er tilpasset overføring via jordkabel, ca 70 meter fra panel til innendørs regulator, og den må gi nok strøm til en konverter som transformerer spenningen fra 12V til 240 V. Dette kan være aktuelt ved bruk av utstyr i samband med skjøtsel av setervollen.

- Våre barnebarn blir etter hvert nye brukere av seteranlegget. Disse utgjør en ny generasjon uten erfaring med brannfarlige parafinlamper, og elektrisk belysning vil dermed gi betydelig redusert risiko for brann og brannskader.
- Vi begrunner også foreslått plassering av panelene utenfor innmarka med at solcellepaneler plassert på eller umiddelbart inntil seterbygningene etter vår vurdering vil representere et betydelig brudd på tradisjonell byggeskikk. Tradisjonell byggeskikk er for øvrig noe som er poengtert gjentatte ganger som en sentral kulturbetinget verdi i forvaltningsplanen, og som vi vet kommunale myndigheter også er opptatt av. Vi mener det vil være en åpenbar stilistisk anakronisme og et brudd på den historiske autentisiteten å sette opp solcellepaneler på veggen av eller tett innpå en seterbygning. Det er også noe av grunnen til at setra med innmarka er fredet som kulturminne.

I angjeldende mail av 11.10.2020 presenteres også følgende sentrale forutsetning fra vår side:

«Før jeg starter med arbeidet, vil jeg gjerne få bekreftet / avkreftet hvorvidt oppsetting av et solcellepanel er forenlig med forvaltningsplanens bestemmelser for området, evt. om verneområdestyret har innvendinger til planene»

Både tidsmessig og økonomisk har vi i hele vår eierperiode ment det er viktig og riktig å spille på lag med nasjonalparkforvalteren. Denne saken er et slående bevis på nettopp det. Dessuten er ikke forvaltningsplanen entydig og klar mht. solcellepaneler, siden disse ikke er nevnt eksplisitt.

I løpet av hele neste år hører vi ingen ting fra verneområdestyret,

før vi den 26.10.2021 mottar en mail fra nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger (vedlegg 2). I mellomtiden har vi i god tro gått ut fra at mangel på respons fra verneområdestyret var å forstå slik at de ikke hadde noen innsigelser. Solcelleanlegget ble derfor satt opp utenfor innmarka, og grøft for jordkabel ble gravd fra det vi mente var en tjenlig plassering av solcellepanelene i skogen utenfor innmarka og inn til seterveggen på baksida av huset. Slik forsøkte vi å hensynte alle aktuelle forhold relatert til natur og kultur. Grøfta ble lukket etter legging av jordkabelen, og topptorv ble lagt tilbake på plass. I mellomtiden hadde verneområdeforvalter Eli Cora Myrseth avsluttet sitt engasjement som nå var overtatt av Marit Sophie Berger.

Marit Sophie Berger skriver i mailen fra 26.10.2021 følgende (vedlegg 2):

«Når det gjelder solcelleanlegget, har jeg ikke vært kjent med dette tiltaket, og jeg finner heller ikke noe i arkivet om det. Jeg vet ikke hva du har blitt enig med min tidligere kollega Eli C Myrseth om i denne sammenheng, men har du noe skriftlig e-post-korrespondanse om det, er det fint om du sender meg det.

Tiltaket er nok søknadspiktig etter verneforskriften, og jeg må derfor be om en søknad i ettertid. Søknaden må inneholde størrelse og plassering av anlegget (tegnet inn på kart), og en nærmere beskrivelse av formålet med anlegget».

Tilsvar på Marit Sophie Bergers mail av 26.10.2021 oversendes som mail herfra av 27.10.2021 (vedlegg 3). Det vises her til søknader av 2020 og 2021. Blant annet vises det til informasjon og begrunnelse for plasseringen av solcellepanelene, slik at disse ikke blir mer synlig enn strengt nødvendig. Med henvisning til søknad fra 2020 ber jeg på nytt om at forvaltningsmyndighetene bekrefter / avkrefter hvorvidt anlegget er forenlig med forvaltningsplanen for området, evt om de har innvendinger til planene. Jeg viser ellers til søknad om godtgjørelse for utført skjøtsel på vollen for sesongen 2021, siden denne mailen har et eget avsnitt med overskriften «Ad montering av solceller». Her tar jeg opp mangelen på respons fra vernemyndighetene. I overkant av ett år er gått uten respons, og jeg gjør rede for at vi fortolket dette som at områdestyret ikke har hatt noen innsigelser til anlegget. Derfor ble den utvendige delen av anlegget ferdigstilt medio oktober 2021. Det presiseres i mailen hvordan anlegget fungerer.

Svar-mail fra forvalter Marit Sophie Berger av 27.10.2021 (vedlegg 4). Her takker hun for tilsendt info og sier hun vil ferdigbehandle søknaden om solcellepanel. Dessuten sier hun følgende om vår midlertidige ferdigstilling av anlegget: «Jeg har full forståelse for at du mener å ha handlet i god tro.».

Mail fra forvalter Marit Sophie Berger av 07.12.2021 (vedlegg 5). Det eneste som er nytt for saken her er siste avsnitt, hvor forvalteren viser til verneforskriftens §3 pkt. 1.1. og anfører: *I henhold til verneforskriften for landskapsvernområdet §3 pkt 1.1 er området ...» vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter». Dette gjelder etter min vurdering også anlegg og innretninger som f.eks. frittstående solcelleanlegg, nedgraving av kabel og evt. vannledning nedgravd eller på bakken.»*

Hun ber videre om kart inntegnet hvor solcellepanelet er plassert, opplysninger om ca. størrelse på anlegget og hvor det er gravd ned kabel. Hun beklager igjen at behandlingen av saken har tatt lang tid, men sier hun gjerne vil få dette i orden etter beste evne (vedlegg 6).

Svarmail herfra av 08.12.2021 til Marit Sophie Berger, vedlegg 7. Her gjøres det rede for anlegget slik det fremstår pr. dags dato og etterspurte opplysninger blir redegjort for. Det vises til vedlegg 7.

Endelig vedtak i saken

Skriv fra Statsforvalteren v/ områdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen av 25.03.2022. Her orienteres det i 5 punkter om endelig vedtak i saken, hvorav pkt. 1 og 2 er det som utløser klage herfra. Begrunnelsen for klagen er som følger:

Ad vedtakets pkt. 1

I forvaltningsplanen for Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde presiseres det gjentatte ganger at alt arbeid med hus skal skje med troskap til tidligere tiders byggeskikk. Nettopp dette har vi forsøkt å ta konsekvensene av ved plassering av solcellepanelene i skogen utenfor innmarka. For oss vil et solcellepanel forankret på seterhuset være i strid med hensynet til lokal og historisk forankret byggeskikk. Et solcellepanel på en av veggene vil oppleves som et betydelig stilbrudd som frarøver både huset og hele seteranlegget sitt historiske preg. Derfor har vi i full bevissthet tatt på oss det ekstra arbeidet og de ekstra kostnadene med å plassere det i skogen utenfor innmarka.

Vi vil poengtere at å plassere solcelleanlegget i utkant av innmarka, kom til å innebære en betydelig merkostnad ved at et normalt 12-volts anlegg ikke kunne benyttes, da avstanden fra solceller til regulator ville bli altfor lang. Vi måtte derfor investere i et langt dyrere anlegg med høyere spenning ut (Råd fra faglig kompetanse hos forhandler og Røros E-verk)

Uansett ville det ha vært tilnærmet umulig av plasshensyn å plassere et solcellepanel av den typen vi fikk anbefalt på en vegg på seterhuset

Dessuten skal solcellepaneler være vendt mot sola når den står i sør, dvs. på det høgste. Skulle vi ha oppfylt det forholdet, måtte panelet eventuelt ha stått diagonalt på ei nåv, hvilket hadde ført til at det vinters tid stort sett ville ha stått nede i snøen og vært i veien for alminnelig trafikk rundt huset. Uansett ville det ha vært en svært iøynefallende og «stygg» plassering. Det vises til vedlagte bilder av seterhuset fra sist vinter (vedlegg 8).

Ad vedtakets pkt. 2

Her fremmes det et krav om at eksisterende anlegg må rives, med frist satt til 01.09.2022. Dessuten fremmes et krav om at rivingsavfall skal håndteres forsvarlig og leveres til godkjent mottak.

Det har kostet oss en god del både arbeid og penger å sette opp solcellepanelet, noe vi har stått for selv. To stolper ble fraktet fra Brekken, i tillegg til en del materialer. Utstyr til graving av hull (stolpespader) ble lånt av Røros E-verk for å grave 1,2 m dype hull, og det ble gravd ei grøft til jordkabel (Randi og jeg) på ca. 70 meter fra panelene og fram til veggen på setra. Grøfta hadde en dybde på ca. 30 cm og en bredde på ca. 25 cm. All masse ble lagt tilbake på plass etter at kabelen var plassert i grøfta, og torvene ble lagt nøyaktig der de ble tatt. Alt i god tro. Alt dette ble gjort så nøyaktig som mulig, og vi tror det vil være tilnærmet umulig når vår og sommer kommer å se hvor grøfta ble gravet.

Dessuten har vi som selverklært forutsetning at stolpene og treverket skal beises med brun beis til sommers, slik at de går mer i ett med landskapet. Vi tror også at bjørkeskogen vil skjerme for innsyn mot solcellepanelene når våren og sommeren kommer med lauv / blad på greinene. Alt i alt har vi vanskelig for å se at vi kunne ha gjort dette mer miljøvennlig enn vi har gjort. Og så skal vi altså i tillegg frakte alle brukte materialer til et avfallsmottak, først ned til Brekken og så videre til Røros.

I tråd med resten av påleggene må vi også grave opp igjen jordkabelen, noe som trolig vil bety tungt arbeid og at vi får i hende en gjenstand det blir vanskelig å avhende. Dessuten har vi anskaffet mye innvendig utstyr, f.eks regulator, converter, ledninger, lampetter, fordelere, kontakter etc

Alt dette blir åpenbart en vond og demotiverende jobb, alt tatt i betraktning. Økonomiske implikasjoner får det også. Gode relasjoner mellom vernemyndigheter og innbyggere bygges neppe gjennom et slikt pålegg.

Sakens relasjon til Forvaltningslovens bestemmelser.

Normalt omgås vi ikke folk gjennom lovverket, men i denne saken mener vi det er berettiget som et personlig forsvar, jf. hva Lovdata skriver om Forvaltningsloven:

«Forvaltningsloven inneholder regler om hvordan offentlige myndigheter skal behandle saker, såkalte saksbehandlingsregler. Dette er viktige regler fordi de gjelder den enkeltes rett til å få behandlet sine saker av offentlige myndigheter på en forsvarlig og riktig måte» Blant annet inneholder loven bestemmelser om saksbehandling og saksbehandlingstid.

For undertegnede kan Forvaltningslovens § 11 a ha relevans her. Lovhjemmelen omhandler bla. saksbehandlingstid og foreløpig svar. Fra loven hitsettes følgende:

«Forvaltningsorganet skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold. ... I saker som gjelder enkeltvedtak, skal det gis foreløpig svar etter annet ledd dersom en henvendelse ikke kan besvares i løpet av én måned etter at den er mottatt»

For vår del var det en uklarhet knyttet til hvorvidt plasseringen av vårt solcellepanel var et saksforhold som var regulert i Forvaltningsplanen for vernet av området, siden dette ikke er eksplisitt uttrykt. Vi har imidlertid likevel forholdt oss åpent om dette til verneområdestyret, som etter en intern og noe usikker vurdering har konkludert med at dette kan defineres inn under deres ansvarsområde, jf. bruken av begrepet «anlegg».

Uavhengig av ansvarsområde har saksbehandlingen tatt urimelig lang tid, og har også foregått uten at vi som berørt part har mottatt foreløpig svar, slik loven bestemmer. Saken lå hos Statsforvalteren v/ områdestyret fra oktober 2020 til endelig behandling i møte den 24.03.2022.

For oss kom dette til å medføre at vi fortolket mangelen på utbedt respons fra verneområdestyret - gjennom en periode på ca. ett år fra høsten 2020 til høsten 2021 - slik at verneområdestyret ikke hadde noen innsigelse til oppsetting og plassering av solcellepanel. Panelet ble derfor satt opp senhøsten 2021 og plassert der vi mente det ut fra alle mulige hensyn burde plasseres.

Henstilling

Vi ber om at vår klage tas til følge, slik at solcellepanelet kan bli stående der det allerede er plassert. Vi henstiller derfor til Statsforvalteren v/ verneområdestyret om at saken tas opp til ny behandling med sikte på å endre vedtaket fattet på møte i verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen den 24.03.2022. Så får vi som eiere gjøre så godt vi kan for at anlegget blir så lite synlig som mulig.

En liten digresjon til slutt: Minst 9 av setrene og hyttene i Hyllingsdalen har solcellepanel på veggen, dvs. så godt som alle.

Med hilsen,

Randi F. og Gunnar Borgos

Kopi: Røros kommune
Statsforvalteren i Trøndelag

Bergmannsgt 23
postboks 2600

7374 Røros
7734 Steinkjer

VEDLEGG 8 →

Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016
7370 BREKKEBYGD

Trondheim, 29.01.20233

Deres ref.:

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/6474

Saksbehandler:
Marit Doseth

Vedtak i klagesak om oppføring av solcelleanlegg på Nedre Hyllingsvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde

Vi viser til klagen på Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen sitt vedtak 23.05.2022. Klagesaken ble oversendt fra Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen 24.05.2022.

Vedtak

Miljødirektoratet stadfester vilkårene om at solcellepanelet må plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse og at eksisterende anlegg må rives. Ny frist for rivning settes til 01.09.2023. Vilåret om at rivingsavfall håndteres forsvarlig stadfestes, men kravet om at rivingsavfallet må fjernes til godkjent mottak oppheves.

Vedtaket er fattet etter naturmangfoldloven § 48 første ledd), den ulovfestede vilkårslæren og forvaltningsloven § 34 fjerde ledd.

Dere kan ikke klage på vedtaket.

Bakgrunn for saken

Søknad

Randi og Gunnar Borgos søkte 27.10.2021 om tillatelse til oppføring av solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. I søknaden vises det til tidligere henvendelser/søknader, framsatt i 2020 og 2021, hvor solcelleanlegget er beskrevet og det er gitt en begrunnelsen for etableringen. I disse henvendelsene har dere også bedt forvaltningsmyndigheten om å få bekreftet/avkreftet mulighetene for å oppføre anlegget innenfor gjeldende regelverk. Det opplyses at anlegget skal benyttes til belysning og kan maksimalt gi 350W pr. panel.

Vedlagt søknaden var det bilde av anlegget som allerede er oppført.

Uttalelse fra kulturminnemyndigheten

Verneområdestyret forela søknaden for kulturminnemyndigheten til Trøndelag fylkeskommune. Fylkeskommunen uttalte 10.02.2022 at omsøkte løsning var uheldig og mer skjemmende for seter-kulturmiljøet enn en tradisjonell panelløsning festet på sør eller vestvendt veggflate. De mente det omsøkte tiltaket ville være et langt mer omfattende forstyrrende visuelt og fysisk inngrep i terrenget.

Selv om solcellepanel er et uheldig fremmedelement, la kulturminnemyndigheten til grunn at det historiske miljøet burde tåle to panelelementer på hytta den skal forsyne. Det vises også til "Byggeskikkveileder for Forollhogna" hvor det står følgende:

"Solcellepanelene er ofte vinklet ut fra veggen for å få best mulig effekt på solinnstrålingen. Dette gjør imidlertid at panelene blir ekstra synlige. I seterdalene bør derfor solcellepanel monteres flatt på veggen. Montering av solcelleanlegg på tak bør unngås på grunn av at dette gir blanke flater som er synlig på langt hold."

Vedtak

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen ga 24.03.2022 tillatelse til oppføring av solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde med hjemmel i verneforskriften for landskapsvernområdet § 3 punkt 1.3 bokstav e). Det ble fattet følgende vedtak:

"Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen gir Gunnar Borgos tillatelse til oppføring av solcellepaneler og vannslange med kran på Nedre Hyllingsvollen gnr.101 bnr.3 i Røros kommune i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Det settes følgende vilkår:

- 1. Solcellepanelet må plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse.*
- 2. Eksisterende anlegg må rives. Frist for dette settes til 01.09.2022. Rivningsavfall håndteres forsvarlig og leveres til godkjent mottak.*
- 3. Vannslangen legges så godt skjult som mulig i terrenget, og kran monteres på*

stolpe eller stativ i naturvennlige materialer.

4. Etter gjennomføring av tiltakene skal ferdigstillelse dokumenteres med bilder av solcellepanel og vannslange med kran.

5. Det må fremmes egen søknad om eventuell motorisert ferdtsel i forbindelse med byggetiltaket."

Klagers argumenter

Verneområdestyret sitt vedtak ble påklaget av dere 29.03.2022.

Det er vilkårene i tillatelsens punkt 1 og 2 som påklages. Innledningsvis gis det imidlertid uttrykk for den usikkerheten dere hadde hatt angående søknadsplikten. Henvendelser til forvaltningen om dette høsten 2020 ble ikke besvart, noe som ble tolket som en aksept av omsøkte planer. Den utvendige delen av anlegget ble derfor ferdigstilt medio oktober 2021.

Kravet om at solcelleanlegget skal plasseres på veggen til eksisterende bygningsmasse mener dere strider mot byggeskikken i området. En slik plassering vil frata både huset og hele seteranlegget dets historiske preg. Det vises til forvaltningsplanen som presiserer at arbeid med hus skal skje i samsvar med tidligere tiders byggeskikk. Derfor plasserte dere solcellepanelene i skogkanten i utkanten av innmarka, noe som medførte høyere installeringskostnader. Uansett mener dere det vil det være vanskelig å montere panelet på veggen mot sør på grunn av anleggets størrelse. I tillegg vil snøforholdene gjøre en slik montering problematisk, da panelene på vinteren stort sett vil befinne seg i snøen og vanskeliggjøre alminnelig trafikk rundt huset.

Kravet om rivning og håndtering av avfall mener dere etter hva vi forstår er urimelig. Dere viser til det møysommelige arbeidet det har vært å etablere solcelleanlegget, både økonomisk og fysisk. Vilkåret innebærer også at dere må frakte avfallet først ned til Brekken og så videre til Røros. Som alternativ til rivning tilbyr dere å beise stativet som solcellepanelet er plassert på slik at det vil bli mindre synlig.

Avslutningsvis visers dere til at saksbehandlingstiden har vært urimelig lang og at det ikke er mottatt foreløpig svar, slik forvaltningsloven krever. Saken ble sendt til verneområdestyret i oktober 2020 og først behandlet av styret 24.03.2022.

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalens merknader

Verneområdestyret behandlet klagen 23.05.2022. Av saksframlegget framgår det at det ble lagt avgjørende vekt på uttalelsen fra kulturminnemyndigheten til Trøndelag fylkeskommune, men også på muligheten for presedens i saken. Verneområdestyret ønsket ikke at ulike anlegg og installasjoner skal plasseres rundt setervollene av hensyn til kulturmiljøene som skal ivaretas. Slike plasseringer kan være negativt for naturen og dyrelivet.

Styret mente også at en naturlig konsekvens av at solcellepanelet må flyttes, er at det ulovlig oppførte solcelleanlegg må rives, og at det påklagde vilkåret om rivning av eksisterende anlegg derfor må opprettholdes.

Styret beklaget den lange saksbehandlingstiden, noe som medførte at styret valgte å ikke anmelde det ulovlig oppførte anlegget.

Miljødirektoratets vurderinger

Vi er klageinstans i saken, og kan derfor prøve alle sider av den. Vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Hva gjelder saken?

Saken gjelder klage på vilkår i verneområdestyrets tillatelse til oppføring av solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Det klages over vilkåret om at omsøkte solcellepanel må plasseres på veggen til eksisterende bygningsmasse. Videre klages det over at oppførte solcellepanel må fjernes innen 1. september 2022 og at rivingsavfall må håndteres forsvarlig og leveres til godkjent mottak.

Regelverk

Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde ble vernet ved kongelig resolusjon 9. januar 2009.

Formålet med vernet er å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfold som preger landskapet. Den urørte vassdragsnaturen knyttet til Glommas kilder er her av særlig verdi. Fjellbjørkeskogen skal ivaretas som en viktig del av landskapsbildet. Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.

Allmennheten skal gis anledning til natur- og landskapsopplevelse gjennom utøvelse av tradisjonelt og enkelt friluftsliv med liten grad av tilrettelegging.

Ivaretagelse av naturgrunnet innenfor landskapsvernområdet er viktig for samisk kultur og næringsutnyttelse. Området skal kunne brukes til reindrift.

Ifølge verneforskriften § 3 punkt 1.1. er området vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Det er derfor forbud mot inngrep som vegbygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, mm. Opplistingen i bestemmelsen er ikke uttømmende.

Oppføring av solcelleanlegg er forbudt etter denne bestemmelsen. Det må derfor gis dispensasjon for at oppføring av solcelleanlegget skal være lovlig. Verneområdestyret har gitt dispensasjon med hjemmel i verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav e) som sier at det kan gis tillatelse til oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige til jordbruksformål, beitebruk og reindrift.

Naturmangfoldloven § 48 første ledd er en generell dispensasjonsbestemmelse hvor forvaltningsmyndigheten kan gjøre unntak fra et vernevedtak dersom tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig.

Det er første alternativ i naturmangfoldloven § 48 første ledd som vil kunne kommet til anvendelse i foreliggende tilfelle. Forarbeidene til denne bestemmelsen sier at regelen skal være en sikkerhetsventil for tiltak som man ikke kunne forutse eller spesielle/særskilte tilfeller som

ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen er ment for bagatellmessige inngrep eller midlertidige forstyrrelser som er av stor betydning for søker.

Ifølge forvaltningsplanen skal all bygging være i tråd med lokal byggeskikk, jf. side 61.

Konkret vurdering

Verneområdestyret har gitt tillatelse til det omsøkte solcellepanelet med hjemmel i verneforskriftens § 3 punkt 1.3 bokstav e, som åpner for å gi tillatelse til oppføring av blant annet anlegg som er nødvendige til jordbruksformål.

På eiendommen utøves jordbruksvirksomhet på vegne av forvaltningsmyndigheten. Vollen blir slått med både med slåmaskin og beitepusser. Det har også vært ryddet kratt. Vilkåret i § 3 punkt 1.3 bokstav e, er imidlertid at det bare er anlegg som er *nødvendige* (vår utheving) til jordbruksformål som kan tillates oppført i samsvar med denne bestemmelsen. Det omsøkte anlegget kan maksimalt gi 350 W pr panel og er tenkt benyttet til belysning. Solcelleanlegget er altså ikke nødvendig for den landbruksvirksomheten som drives, men skal gi mer komfort og bedre ivareta brannsikkerhet ved opphold på vollen. Vi legger derfor til grunn at solcelleanlegget ikke er nødvendig for selve jordbruksvirksomheten og at verneforskriften § 3 punkt 1.3 bokstav e derfor ikke kommer til anvendelse.

Forvaltningsmyndigheten kan imidlertid etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ gi tillatelse til tiltak som ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Dette betyr at det kan gis dispensasjon dersom det omsøkte solcellepanelet ikke er i strid med verneformålet eller ikke påvirker verneverdiene nevneverdig.

Formålet med Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde er blant annet å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfold som preger landskapet. Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.

Vedlagt saksdokumentene er et bilde av det oppførte solcelleanlegget. Anlegget som er plassert på et stativ, er relativt stort og fremstår som et godt synlig inngrep og et fremmedelement i terrenget, og vil derfor kunne påvirke landskapet. Hvor stor påvirkningen på landskapet er, vil avhenge av plassering, terreng og landskap ellers. Det vises til kulturminnemyndigheten til Trøndelag fylkeskommune som i sin uttalelse sier at frittstående anlegg vil virke mer skjjemmende i setermiljøet enn en tradisjonell panelløsning festet på sør eller vestvendt veggflate.

Selv om solcellepanel er et uheldig fremmedelement, la kulturminnemyndigheten til grunn at det historiske miljøet burde tåle to panelelementer på hytta den skal forsyne. En montering på allerede eksisterende bygningsmasse vil medføre at andre deler av landskapet fremstår som mer uberørte. Dette er i samsvar med verneformålet om å ivareta et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep. En slik plassering vil i dette tilfellet ikke påvirke landskapet så mye at det strider mot verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ er derfor oppfylt.

Selv om vilkårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ er oppfylt, skal det foretas en skjønnsmessig vurdering av om dispensasjon kan gis. Som klageinstans har vi begrensede muligheter for å omgjøre styrets skjønnsmessige vurdering. Vi finner det derfor ikke nødvendig å foreta en skjønnsmessig vurdering av om det burde gis dispensasjon etter § 48 første ledd, første alternativ.

Ifølge den ulovfestede vilkårs læren kan det ved avgjørelser som hører under forvaltningens skjønn, settes vilkår ved tillatelsen, jf. Rt. 2003 s. 764. Kravet er at vilkåret har saklig sammenheng med avgjørelsen, og at det ikke er uforholdsmessig tyngende.

At vilkåret må være saklig innebærer at det må ha en saklig sammenheng med det tillatelsen gjelder, for eksempel dersom vilkåret tar sikte på å avverge skadevirkninger som en tillatelse kan få. Om et vilkår er saklig vil bero på en konkret tolking av regelverket som åpner for å gi tillatelsen, det vil i denne saken si verneforskriftens formålsbestemmelse, dispensasjonsbestemmelsen og det overordnede formålet med landskapsvern i naturmangfoldloven § 36.

Solcellepanelet er allerede oppført, men søknaden/klagen skal behandles som om tiltaket ikke er utført.

Ifølge naturmangfoldloven § 36 er det landskapet som sådant som vernes. Det fremgår av bestemmelsen at det i landskapsvernområder ikke må iverksettes tiltak som kan endre det vernede landskapets særpreg eller karakter vesentlig.

Dere hevder en plassering på eksisterende bygning vil frata både huset og hele seteranlegget dets historiske preg. Trøndelag fylkeskommune sier i sin uttalelse at et frittstående anlegg ville virke mer skjemmende i setermiljøet enn en tradisjonell panelløsning festet på sør eller vestvendt veggflat. Frittstående solcellepaneler vil påvirke kulturlandskapet mer mener kulturminnemyndigheten. Vi er enige med verneområdestyret i at det bør legges vesentlig vekt på fagmyndighetens uttalelse om hva som er beste plassering i slike saker. Det vises også til naturmangfoldloven § 12 hvor det heter at man skal velge miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder. Denne bestemmelsen tilsier også at det kan stille vilkår om beste plassering av et tiltak. Vi mener det er et saklig vilkår å stille krav om en plassering som minsker en uheldig landskapspåvirkning.

Videre kan vilkåret ikke være uforholdsmessig tyngende. Hva som er uforholdsmessig tyngende, må også avgjøres etter en konkret vurdering.

At anlegget skal plasseres på eksisterende bygninger mener dere er urimelig siden anlegget er stort og det vil kunne skape problemer med fremkommeligheten rundt huset vinterstid. Vi mener det ikke er et uforholdsmessig tyngende vilkår at anlegget skal plasseres på eksisterende bygning, selv om dette vil kunne vanskeliggjøre alminnelig trafikk rundt huset på grunn av snøforholdene. Vil kåret er satt ut fra en vurdering av hvilken plassering som best ivaretar verneinteressene.

Vi legger derfor til grunn at vilkåret om at omsøkte solcellepanel skal plasseres på veggen til eksisterende bygningsmasse er saklig og ikke uforholdsmessig tyngende, og vilkåret er derfor lovlig.

I vedtakets er det stilt krav om at det oppførte solcellepanel må fjernes innen 1. september 2022. Fysiske inngrep og tiltak vil ha betydning for landskapspåvirkningen, og tiltaket er oppført uten tillatelse. Det er gitt tillatelse til solcelleanlegg med annen plassering, og fjerning av allerede oppført tiltak etter vår vurdering ikke være urimelig selv om fjerningen medfører både arbeidsinnsats og omkostninger. Vilkåret vurderes ikke å være uforholdsmessig tyngende. Siden fristen fra styret er utløpt før klagebehandlingen settes ny frist for fjerning.

Det er i styrets vedtak også stilt vilkår om at rivingsavfall må håndteres forsvarlig og leveres til godkjent mottak. Hva som skjer med avfall som fraktes ut av verneområdet er uten direkte betydning for verneverdier og verneformål, og vi mener det ikke er grunnlag for å stille vilkår om dette. Vilkåret om at avfall skal leveres godkjent mottak oppheves derfor.

Når det gjelder forvaltningens manglende respons på henvendelser/søknader til styret, vises det til forvaltningslovens saksbehandlingsregler. Forvaltningen har en alminnelig veiledningsplikt, jf. forvaltningsloven § 11. Forvaltningen skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold, og dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det gis et foreløpig svar, jf. § 11 a). Selv om forvaltningsmyndigheten her ikke har svart på henvendelser i tråd med forvaltningslovens regler medfører ikke dette at søknaden anses som innvilget etter en viss tid. Verneforskriften setter forbud mot oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger. Forvaltningsmyndigheten må gi en dispensasjon fra dette forbudet dersom tiltaket skal være lovlig.

Miljødirektoratet finner ikke grunnlag for å overprøve styrets vurdering og opprettholder vedtaket med endring av vilkåret om håndtering av avfall.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Terje Qvam
seksjonsleder

Marit Doseth
seniorrådgiver

Kopi til:

STATSFORVALTEREN I TRØNDELAG

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen

Postboks 2600

Postboks 2600

7734

7734

STEINKJER

STEINKJER

Randi og Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016,
7370 BREKKEBYGD

Brekken, den 14. februar 2023

Stortingets Ombud for kontroll med Forvaltningen
Postboks 3 Sentrum,
0101 Oslo

KLAGE PÅ MILJØDIREKTORATETS VEDTAK I KLAGESAK OM OPPFØRING AV SOLCELLEPANEL PÅ NEDRE HYLLINGSVOLLEN I SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE

Oversikt over vedlegg finnes på side 13

Abstrakt

Saken gjelder en tvist om plasseringen av et solcellepanel på vår setereidendom *Hyllingsvollen Nedre* i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde, jf. vår kronologiske gjennomgang i herværende skriv.

Som tiltakshavere søkte vi den 11.10.2020 og 27.10.2021 jf. vedlegg 2, om lov til å sette opp et solcellepanel på setereidommen vår i Hyllingsdalen. I løpet av etterfølgende ett og et halvt år mottok vi intet svar på søknaden. Vi fortolket dette slik at Verneområdestyret indirekte ga uttrykk for at dette ikke var «deres bord», alternativt at tiltaket ikke var søknadspliktig. Derfor satte vi opp ei helt enkel ramme for panelene og monterte solcellepanelene på den. Solcellepanelene ble plassert i utgard påfølgende høst, samtidig som vi grov en 70 meter lang grøft for jordkabelen fram til seterstuggu. Til slutt ble systemet koblet opp, og nødvendig elektrisk installasjon ble utført av kyndige hender inne og ute.

Ett år og 5 måneder senere mottok vi en mail fra nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger om at tiltaket krevde en formell søknad for å bli godkjent. På det tidspunkt var solcellene allerede oppsatt. I herværende skriv vil saken bli gjennomgått både formelt og substansielt, det vil si så vel i forhold til anvendte lover og forskrifter, som med henvisning til denne sakens konkrete innhold.

Hovedreferansen er skriv fra Miljødirektoratet pr. 29.01.2023, jf. vedlegg 1, der det til slutt i vedtaket står at ... **«Dere kan ikke klage på vedtaket»**. Dette er et vilkår for at saken kan behandles hos Sivilombudsmannen.

Neste relevante skriv i saken er vedtak i verneområdestyrets behandling av vår søknad av 25.03.2022, jf. vedlegg 3. Her blir vi innvilget tillatelse til å sette opp solcellepaneler på to vilkår, nemlig 1 at panelene plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse, og 2 at eksisterende «anlegg» rives.

Deretter følger skriv fra tiltakshaver, dvs. oss, til Miljødirektoratet av 29.03.2022, vedlegg 4. Dette er vår klage på verneområdestyrets vedtak for så vidt gjelder vilkår 1 og 2. Dessuten tar vi på side 5 opp en vurdering av sakens relasjon til Forvaltningslovens § 11 a, siden denne ble bestemmende for sakens progresjon og utfall.

Neste skriv omhandler vedtak i verneområdestyret av 24.05.2022 av vår klage av 29.03.2022. med opplysning om at vår klage ikke ble tatt til følge, og med beskjed om at saken oversendes Direktoratet til endelig behandling, jf. vedlegg 5.

Siste skriv i saken gjelder vedtak i klagesak fra Miljødirektoratet av 29.01.2023, jf. vedlegg 1.

Begrunnelsen for vår reaksjon

Vi viser til svar fra Miljødirektoratet på vår klage på vedtak fattet på møte i verneområdestyret den 24.03.22, jf. vedlegg 1. Miljødirektoratets relasjon til saken avledes ved at klagesaken ble oversendt fra Statsforvalteren v/ Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen til Miljødirektoratet som klageinstans pr 24.05.2022.

I vår klage til Miljødirektoratet er sakens historiske tidslinje presentert, jf. vedlegg 4, og det er presisert at sakens dissens ikke står om hvorvidt det er gitt tillatelse til oppføring av solcellepanel, men hvor panelet skal / kan oppføres. Saken er redegjort for i vår klage til Miljødirektoratet av 29.03.2022 med aktuelle vedlegg.

Vårt utgangspunkt har hele tiden vært at et solcellepanel kan være en god investering for så vidt gjelder brannsikring når strøm brukes alternativt til brannfarlig parafin og talglys. Vi tenker spesielt på ungdommer uten erfaring med brannfarlige væsker.

Vi har selv laftet opp de nye husene som erstatning for de tidligere fullstendig kondemnale bygningene – ei laue, en stall og et innhus / seterhus (oppstuggu). Det har kostet oss mye arbeid og penger gjennom flere år, og hadde ikke vært mulig uten tilskudd gjennom arvepenger. Det burde være åpenbart at uforsiktig bruk av ild er noe vi er livredde for.

For øvrig er det mye vi har anført og som vi ser kan være nyttig bruk av elektrisitet. Spesielt aktuelt ser vi nytten av strøm for kvessing av verktøy i samband med skjøtsel av setervollen, et arbeid vi har utført gjennom alle de årene vi har vært eiere, hvilket utgjør 36 år. Vi har slått graset på vollen, lagt nye torvtak på to fjøs, ordnet med ny stall, ny laue og ny seterbygning, alt i tråd med omsøkte og godkjente vedtak. Det betyr at vi har satt i stand og gjort funksjonelle det aller meste av bygningene, som før vi overtok eiendommen lå nede til forfalls. Dette er etter vår mening flerårig og pågående kulturarbeid fra et utgangspunkt som bestod av bygninger som var fullstendig ubrukelige. Og alt er gjort ut fra troskap til gammel byggeskikk, hvilket er en uttrykt forutsetning og prioritet fra alle instanser som har vært involvert i saken, også fra oss.

Vi har tidligere gjort rede for vårt syn på plasseringen av solcellepanelet i 3 punkter, se vedlegg 2, side 1. Alle med setrer eller hytter i Hyllingsdalen har solceller plassert på husene,

de fleste av litt eldre årgang. Dette er – slik vi er informert – i det store og hele gjort uten noen omsøkt tillatelse, og uten hensyn til noen gammel byggeskikk.

For oss utgjør solceller på veggen eller på taket et eklatant brudd på gammel byggeskikk. Dessuten er tradisjonell byggeskikk noe som er omtalt ofte i forvaltningsplanen for vernet som en kulturhistorisk og kulturbetinget verdi i samband med istandsetting og påbygg /reparasjon av husvære.

For oss er det helt utenkelig å plassere solcellepaneler direkte på veggen. Det finnes heller ingen vegg som er disponibel. Se bilder, vedlegg 6,7. Vi har hele tiden ment – og vi mener fremdeles – at solcellepaneler direkte på hus vil være å demonstrere en anakronisme og et brudd med den historiske autentisiteten. Derfor mente vi at solcellepanelene burde plasseres i utgard, dvs. utenfor innmarka og delvis skjult av trær. Dessuten ble stativet plassert tett inn mot berghammeren, som skjerner solcellene og setertunet for uvær. Med en smule godvilje kan vi gi hammeren funksjon som en naturbetinget «vegg», som skjuler solcellepanelene for innsikt og uvær fra nord, øst og nordvest. Som en digresjon kan det opplyses at Hyllingsvollen nedre i tidligere tider ble benevnt Håmmårvollen / Hammervollen, og det er neppe tilfeldig at setra ble plassert oppunder hammeren.

Problemet med våre prioriteringer hva angår plassering av panelene i utgard, viste seg å være at de måtte generere tilstrekkelig spenning til å kunne føre strøm tilbake til regulatoren og batteriene. Dette ble bestemmende for størrelsen på solcellepanelene og batteriene vi fikk anbefalt etter avtale med fagfolk tilknyttet Røros E-verk og leverandør av solcellepanelene. Korteste vei fra paneler til seterbygningen viste seg å være ca. 70 meter, hvilket ville kreve solcellepaneler med en størrelse som genererte høy nok spenning til å hindre uakseptabelt effekttap. Dette ville kreve en jordkabel med et visst tverrsnitt for å fungere etter hensikten.

Det framgår av vedlegg 4 – jf. vår klage på verneområdestyrets vedtak av 29.03.2022 – at vi gjentatte ganger etterlyste respons på våre planer, evt. en bekreftelse på at forvaltningsplanen åpnet / ikke åpnet for muligheten av å realisere et solcellesystem i tråd med våre planer. **I en periode på ett år og fem måneder fikk vi ingen respons.** Vi finleste i tillegg forvaltningsplanen flere ganger uten å finne at begrepet solceller var nevnt med ett eneste ord. Etter samråd med folk som tidligere var ansatt i Røros kommune og med utmarksforvaltning som saksfelt, fikk vi det rådet at vår sak ikke var interessant eller relevant for forvaltningen, og at vi derfor kunne gjøre som alle andre, nemlig å tolke mangelen på respons som uttrykk for irrelevans i forvaltningen. Derfor satte vi opp solcellene i god tro. Se for øvrig vår redegjørelse for dette på side 2 i vedlegg 8. I en svarmail hit fra nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger fra 27.10.2021 skriver hun om vår midlertidige ferdigstilling av solcellene følgende: *«Jeg har full forståelse for at du mener å ha handlet i god tro»*.

Det praktiske arbeidet med dette er gjort rede for i vedlegg 2.

I skriv fra Statsforvalteren v/ områdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen av 25.03.2022, jf. vedlegg 3, orienteres det i 5 punkter om endelig vedtak i saken, hvorav pkt. 1 og 2 utgjør grunnlaget for klagen herfra. Dette er det redegjort for i klagen side 3 og 4 under avsnittet

Endelig vedtak i saken, ad vedtakets punkt 2 og 3. Her viser områdestyret til begrepet anlegg, hvilket etter verneforskriftens § 3, punkt 1.1 ikke er tillatt, og som eksempelvis skal være å forstå som ...

«Det er derfor forbud mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Det er derfor forbud mot inngrep som veibygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, mm. Oppstillingen i bestemmelsen er ikke uttømmende». Vår understrekning.

Hvoretter det sies at: *«Oppføring av solcelleanlegg er forbudt etter denne bestemmelsen.»*

Det er vanskelig å forholde seg til denne konklusjonen, som virker påtagelig tilpasset den holdning som framkommer fra forvaltningsstyret og senere av høyere offentlige forvaltningsorganer. Heller ikke i nevnte fortolkning er solcellepaneler nevnt med et eneste ord.

Forvaltningslovens bestemmelser

Det vises til tidslinjen i saksbehandlingen av vår klage til verneområdestyret og senere også til behandlingen av saken i Miljødirektoratet, jf. vedtak fattet av verneområdestyret av 29.03.2022, side 1 – 5. Her dokumenteres en grov oversitting av tidsfrister for saksbehandling og foreløpige svar fra verneområdestyret på ca. ett år og 4 måneder. Dette er eklatante brudd på Forvaltningslovens § 11a. For en mer detaljert gjennomgang vises det til vår klage til Direktoratet av 29.03.2022.

Det alvorlige her er at dette faller sammen med den perioden på ett år og 4 måneder da saken lå død og det ikke ble registrert noen respons fra verneområdestyret eller andre forvaltningsorganer. I denne perioden trodde vi – «med god grunn» – at saken var definert som irrelevant av aktuelle forvaltningsorganer og dermed ikke søknadspliktig, hvilket senere viste seg å ikke stemme. Vi hadde dermed grunn til å tro at ingen overordnet myndighet i ettertid ville legge ned forbud mot det stativet vi i god tro allerede hadde satt opp. Senere ble saken videreformidlet til Direktoratet som en klagesak fra verneområdestyret. Det resulterte i første omgang med en foreløpig melding av 08.07.2022 om at ...

«Saken blir trolig avgjort om ca. 4-6 uker.»

Det tok ca. 4 måneder før denne korte tilbakemeldingen kom. Deretter gikk det ytterligere 6 måneder før vi mottok Direktoratets endelige vedtak i klagesaken.

Mulig presedens

Samtlige forvaltningsorganer – det være seg Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, Fylkets kulturminneavdeling eller Miljødirektoratet uttrykker engstelse for at det kunne ha utviklet seg presedens dersom vår klage ble tatt til følge.

Forutsetningen for utvikling av presedens i behandlingen av beslektede saker, er at sakene omhandler saksforhold som er prinsipielt og juridisk likeartede, og at et tidligere inntatt standpunkt kan påberopes for løsningen av et likende tilfelle.

Vi vil med tyngde hevde at vår klage ikke bør kunne legge noe grunnlag for utvikling av presedens for så vidt gjelder en juridisk anvendelse av begrepet. Begrunnelsen er at dersom det hadde eksistert en forskrift for oppsetting og plassering av solcellepaneler, hadde denne tvisten neppe eksistert. Derimot eksisterer det allerede - som for all forvaltning - lover og forskrifter som regulerer tidsfrister for saksbehandling og foreløpige svar, jf.

Forvaltningslovens § 11 a. Dersom noen skal trekkes juridisk til ansvar her, må det være de som gjennom å oversitte fristen for behandling av vår klage med hele ett år og 4 måneder, forledet oss til å tro at saken ikke var relevant for impliserte forvaltningsorganer, og heller ikke søknadspliktig. Så engstelsen for mulig presedens bør forvaltningsorganene ta på sin egen kappe, og den gjelder saksbehandlingen og saksbehandlingsfrister mer enn oppsetting av solcellepaneler. Som nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger allerede har uttrykt det i mail til oss av 27.10.2021: «Jeg har full forståelse for at du mener å ha handlet i god tro».

Direktoratet har for øvrig også oversett frister for sin behandling av saken.

Miljødirektoratets behandling av klagen

Miljødirektoratet fikk som overordnet klageinstans overført vår klage fra Verneområdestyret den 24.05.2022, vedlagt styrets behandling av og vedtak i saken, med påskrift om at saken ikke kunne ankes. Våre ankemuligheter i forvaltningen var således oppbrukt.

Direktoratet stadfester verneområdestyrets vilkår om at oppført solcellepanel må rives, jf. direktoratets lovmessige henvisninger, hvoretter ulike forhold ved saken blir gjennomgått og kommentert. Vi finner grunn til å kommentere relevante forhold ved direktoratets behandling av klagesaken.

Ad uttalelse fra kulturminnemyndigheten i Trøndelag fylkeskommune

Saken ble forelagt kulturminnemyndigheten av verneområdestyret, som mottok deres svar pr.10.02.2022. Her anføres det at ... «omsøkte løsning er uheldig og mer skjemmende for seterkulturmiljøet enn en tradisjonell panelløsning festet på sør- eller vestvendt veggflate» De mente også at det omsøkte tiltaket ville være langt mer omfattende forstyrrende visuelt og fysisk inngrep i terrenget. De aksepterer og tilrår at solcellepanelene monteres flatt på vegg, i det de viser til «Byggeskikkveileder for Forellhogna».

Vår kommentar:

Vi har allerede kommentert dette saksforholdet, idet vi opprettholder vår oppriktige påstand om at vår løsning med plassering i utmark i skogen tett inn på håmmåren er den beste, alle forhold hensyntatt. Som brukere og beboere mener vi våre egne synspunkter og prioriteringer bør hensyntas her.

Ad vedtak fattet i verneområdestyret

Direktoratet viser i sin uttalelse til vedtak fattet i verneområdestyret.

Pr.24.03.2022 ga verneområdestyret tillatelse til oppføring av solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen, med hjemmel i verneforskriften §3 punkt 1.3 bokstav e. Det som har utløst tvist, er plasseringen av panelet, og det gjelder tillatelsens vilkår 1 og 2, at solcellepanelene må plasseres på eksisterende bygningsmasse (vilkår 1) og at eksisterende anlegg må rives (vilkår 2).

Vår kommentar:

Henstillingen om å plassere solcellepanelene på husvegg, er allerede vurdert og kommentert som uaktuell, se tidligere kommentar, side 2 i herværende skriv.

Ad klagers argumenter

Direktoratet refererer deretter til Klagers argumenter, jf. skriv fra Direktoratet av 29.01.2023, side 3. Det vises for øvrig til herværende skriv.

Ad verneområdestyrets merknader

Direktoratet henleder deretter oppmerksomheten mot Verneområdestyrets merknader til klagen. Her blir det vist til at verneområdestyret la avgjørende vekt på uttalelsen fra kulturminnemyndigheten til Trøndelag fylkeskommune, men også til muligheten for presedens i saken. Verneområdestyret viser til kulturminneavdelingen hos Statsforvalteren i fylket, som ... «ikke ønsker at ulike anlegg og installasjoner skal plasseres rundt setervollene av hensyn til kulturmiljøene som skal ivaretas». Det blir argumentert for at ... «Slike plasseringer kan være negativt for naturen og dyrelivet.»

Vår kommentar:

Spørsmålet om mulig utvikling av presedens er allerede kommentert og imøtegått på side 4 i herværende skriv.

Når det gjelder historiske kulturminner, er det registrert 2 slike. Ett gjelder gamle hustuffer etter 2 hus som har vært bygd sammen, trolig et fehus / fjøs og et primitivt bosted, kulturminner vi kjenner til og som vi har skånet for påvirkning. Det andre gjelder ei grop i nærheten av mass-stuggu / mat-stuggu, der arkeologer (blant annet Marie Louise Anker hos statsforvalteren i Sør-Trøndelag) for en del år siden fant før-reformatorkarbon / kull. Også dette har vi forsøkt å ta vare på.

For øvrig er vi generelt enige i at kulturminner skal ivaretas, og vi mener å ha bidratt til dette ved å ha drevet med årlig skjøtsel, slik som å ha holdt den skrinne innmarka, og ved å ha åpnet landskapet rundt vollen ved å ha fjernet busker og kratt. Vi har også jobbet aktivt med

å ta vare på plantesamfunnene på vollen, og spesielt ved å ha vernet om rødliste-arter tilpasset slåttemark, slik som f.eks stor-maure og haustmarinøkkel. Bestanden av haustmarinøkkel på vollen vår er den største i Midt-Norge. Sammen med dr.ing. Dag Inge Øien har vi utviklet en skjøtselplan for vollen, hvilket også er en type vern.

Det er vanskelig for oss etter så vidt mye oppofrende arbeid å bli beskyldt for mulig kulturminne-vandalisme. Vi stiller oss derfor undrende til at de solcellepanelene som vi har satt opp på noen som helst måte skal være noen trussel for natur og dyreliv. Jeg er for øvrig sjøl opptatt av naturvern og ellers utdannet zoolog (cand. real). Det tror og håper jeg nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger kan bekrefte.

Miljødirektoratets vurdering

Innledningsvis i sin avsluttende og konkluderende gjennomgang av klagesaken i skriv av 29.01.2023 bemerker Direktoratet at de er klageinstans i saken, og at de som øverste / siste klageinstans derfor kan prøve alle sider av den. Det stadfestes at «vi kan også ta hensyn til nye omstendigheter og forhold som ikke er tatt opp i klagen» Deretter behandles suksessivt relevante forhold ved saken. Vi presenterer i det følgende våre kommentarer til direktoratets gjennomgang kronologisk slik vurderingene er fremsatt i Direktoratets skriv.

Ad Hva saken gjelder

Vi slutter oss til Direktoratets forståelse av hva saken primært gjelder, nemlig en tvist om hvor solcellepanelene skal plasseres. Spørsmålet om handteringen av eventuelt rivingsavfall følger sekundært av primær tvist.

Ad Regelverk

Her gjengir Direktoratet Forvaltningsplanens bestemmelser for vernet i lov og forskrifter, og det poengteres hvilke verdier som ligger til grunn for vernet. Blant annet poengteres det at

.... «Vernet også omfatter verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.»

Sentralt her står Direktoratets henvisning til verneforskriftens § 3, punkt 1.1 som uttrykker at:

.... Området er vernet mot inngrep som vesentlig kan endre eller virke inn på landskapets art eller karakter. Det er derfor forbud mot inngrep som veibygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, mm. Oppstillingen i bestemmelsen er ikke uttømmende.»

Av dette avleder Direktoratets i skriv at:

«Oppføring av solcelleanlegg er forbudt etter denne bestemmelsen.»

Vår kommentar:

Dette er kommentert tidligere, idet vi viser til side 3 i herværende skriv. Det virker noe krampeaktig når direktoratet viser til verneforskriftens § 3 punkt 1.1 der solcellepaneler ikke er nevnt med et eneste ord, for umiddelbart etterpå å slå fast at oppføring av solcellepaneler er forbudt etter henvisning til samme bestemmelse. I realiteten har det vært umulig for oss å gjette seg til at bestemmelsen i §3 punkt 1.1 også skulle gjelde solcellepaneler. Det er spesielt bemerkelsesverdig at oppsetting av solcellepaneler ikke er nevnt eksplisitt i forskriften eller kommentarene til denne i betraktning av at samtlige husværer har plassert solcellepaneler på sine hus i Hyllingsdalen.

Oppføring av solcellepaneler er av direktoratet oppportunt fortolket som å være forbudt. Det kan imidlertid gis dispensasjon fra bestemmelsen om forbud, slik verneområdestyret forutsetningsvis har gjort i denne saken med henvisning til hjemmel i verneforskriften §3, punkt 1.3, bokstav e. Forutsetningen / vilkåret er at saken gjelder oppføring av bygninger, anlegg og innretninger som er nødvendige til jordbruksformål, beitebruk og reindrift. Min understrekning.

Nedre Hyllingsvollen er opprinnelig en setervoll som ble avforet til først på 1950-tallet. Senere lå vollen brakk til vi overtok i 1986. Fra da av har vollen vært slått hvert år for å komme i jordbruksmessig hevd. Jordsmonnet var magert allerede da vi overtok, så det mest naturlige var å legge den magre grasproduksjonen i kompost og føre omsatt kompost tilbake på den skrinne vollen. Det har vært opplegget hvert år fram til og med sommeren 2022. Først i fjor sommer så vi litt effekt av å tilbakeføre kompost. Effekten kom til syne i et faglig prosjekt som gikk ut på å telle blomsterskudd i oppmerkede ruter på 2x2 meter, for så å måle effekten på ulike arter. Alt dette har vært arbeid vi har gjort ut fra ren idealisme i flere år i samarbeid med Dag Inge Øien. Ny skjøtselsplan er laget for de neste årene.

Selv om graset på vollen ikke har vært anvendt som for de siste årene, mener vi det ut fra et historisk, faglig og redskapsmessig synspunkt er en virksomhet som har sine røtter i jordbruk. Vi har uansett hatt bruk for elektriske redskaper til ulike formål. Dessuten er det trolig relevant å hevde at vollen hadde sett ustelt ut uten vår innsats.

Poenget er at forutsetningen for bruk av verneforskriftens § 3, punkt 1.3, bokstav e er innfridd.

Direktoratet viser videre i sin vurdering til naturmangfoldlovens § 48 som gjelder dispensasjon fra et vernevedtak dersom tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Det vises til naturmangfoldlovens § 48 første alternativ, første ledd som vi gjør gjeldende her. Nevnte bestemmelse er sagt å skulle være en sikkerhetsventil for tiltak som man ikke kunne ha forutsett eller spesielle / særskilte tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet. Bestemmelsen er ifølge Direktoratet ment for bagatellmessige inngrep eller midlertidige forstyrrelser som er av stor betydning for søker.

Med noen tilpasninger i det solcellestativet som allerede er satt opp, som for eksempel beising av hvitt treverk, mener vi nevnte bestemmelse i naturmangfoldlovens § 48 er relevant her, og av den grunn bør komme til anvendelse.

Ad Konkret vurdering i direktoratets skriv

Her gjøres det klart at:

«Verneområdestyret har gitt tillatelse til det omsøkte solcellepanelet med hjemmel i verneforskriftens § 3 punkt 1.3, bokstav e, som åpner for å gi tillatelse til oppføring av blant annet anlegg som er nødvendige til jordbruksformål»

Direktoratet konkluderer med at Verneområdestyrets anvendelse av § 3, punkt 1.3, bokstav e likevel ikke er i tråd med vilkårene og ikke kan komme til anvendelse her. Det begrunnes med at bestemmelsen i forskriften kun gjelder «anlegg» som er nødvendige i jordbruksvirksomhet. Det uttrykkes tvil om hvorvidt vårt arbeid er ordinær jordbruksvirksomhet og hvorvidt elektrisk strøm er nødvendig for vår virksomhet.

Vår kommentar:

Vi har et sett av ulike arbeidsredskaper til hjelp når vi slår av på vollen - redskaper som er tilpasset ulike typer slått. Det gjelder f.eks. håndholdt elektrisk kantpusser til erstatning for beitepusser montert på traktor. Kantpusser brukes til å slå graset på de mest kuperte stedene, blant annet på det profilerte området der vi kan se konturene av de gamle husene. Hvis vi hadde benyttet tyngre redskap her, ville tuftene etter gammel bosetning blitt jevnet med jorda i løpet av noen få år. Dessuten bruker vi elektrisk kantpusser til å slå rundt forekomster av sjeldne arter som vi føler oss forpliktet til å ta vare på, foruten til slått rundt husene. Det er en kjent sak at fuktig gras som vokser tett innpå svillstokkene må bort for å hindre at råte bryter ned tømmeret her. Dessuten ser det mer ryddig ut når graset er fjernet.

Når vi leser direktoratets vurderinger, virker det som om målet er å lete fram forhold ved våre solceller som kan plassere oss i et lite frapperende lys.

Ad bruk av naturmangfoldsloven § 48, første ledd, første alternativ

Bruk av denne lovhjemmelen betyr at det kan gis dispensasjon til det omsøkte solcellepanelet dersom det ikke er i strid med verneformålet eller ikke påvirker verneverdiene nevneverdig.

Direktoratet viser til at formålet med vernet bl.a. er

«å ta vare på et større naturområde som er relativt lite påvirket av tyngre tekniske inngrep, med det biologiske mangfold som preger landskapet. Vernet omfatter også verdifulle innslag av kulturlandskap, kulturminner og sammenhengen mellom disse, særlig de tallrike samiske kulturminner.»

Vår kommentar:

Vi mener solcellepanelet ikke er til hinder for å ta vare på et større naturområde som er lite påvirket av tyngre tekniske inngrep eller det biologiske mangfoldet som preger dette landskapet. Etter å ha vandret i og oppholdt meg i dette landskapet i mer enn 60 år, og også deltatt i den biologiske inventeringen som kunnskapsbase for vernet, kan jeg ikke se at vernehensynet er skadelidende som følge av det solcellepanelet vi har satt opp.

Sist sommer og høst gikk tamrein ut og inn av vollen forbi panelet der de alltid har gått, et rødstjert-par hekket i en fuglekasse tett på solcellestativet, og ei røy lå på reir med 5 egg i en einerbusk noen få meter fra solcellene. Sent i august opplevde vi et helt kull med haukugler som jaktet over vollen. Vi sørget for at de fikk være i fred så lenge vi var der.

For noen år siden anskaffet vi et lite strøm-aggregat som går på bensin. Vi misliker å bruke det fordi det genererer støy. Med solcellepanelet slipper vi den støyen.

Vi mener for øvrig å ha bidratt til å opprettholde vernebestemmelsene for så vidt gjelder vern av kulturlandskap og kulturminner, men også biologisk mangfold.

Ad vedlagte bilde av solcellepanelene

Det vises til et bilde av solcellestativet som følger saksdokumentene. Bildet er tatt mot skogen i retning sør fra solcellene der panelet er mest eksponert. Det står likevel i bjørkekratt, som etter noen år vil skjerme «anlegget» for innsyn. Fra annet hold er panelet skjermet fordi det står i skogen, og fordi det står skjult av berghammeren. Det oppleves derfor som noe tilfeldig når direktoratet gjør bruk av dette fotoet. Vi tillater oss derfor å komplettere bildet av panelet med andre bilder, alternativt oppfordre til en befaring midtsommers. Direktoratet sier for øvrig selv at:

... «påvirkningen fra panelet på landskapet vil avhenge av plassering, terreng og landskap ellers»

Det vises her til uttalelsen fra kulturminneavdelingen hos Trøndelag fylkeskommune, som sier at frittstående solceller vil virke mer skjemmende i setermiljøet enn en tradisjonell panelløsning festet på sør- eller vestvendt veggflate. Likevel sier kulturminneavdelingen at ... «Selv om solcellepanel er et uheldig fremmedelement, legger kulturminneavdelingen til grunn at det historiske miljøet burde tåle to panelelementer på veggen. Det sies også at ... «en montering på allerede eksisterende bygningsmasse vil medføre at andre deler av landskapet vil fremstå som mer uberørte». Det konkluderes fra kulturminneavdelingen med at dette vil være i samsvar med verneformålet om å ivareta et større naturområde. En plassering på veggen vil i dette tilfellet ikke påvirke landskapet så mye at det strider mot verneformålet eller påvirker verneverdiene nevneverdig. Vilårene for å gi dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48 første ledd, første alternativ er derfor oppfylt

Vår kommentar:

Dette viser hvor tilfeldig man anlegger fortolkningen for å underbygge valget av eget alternativ, enten 2 mulige paneler på eksisterende setervegg – hvor det ikke er plass - eller et frittstående stativ. Begrunnelsen for å prioritere et «anlegg» på vegg er at den negative effekten av panelet festet på vegg vil ta bort uønsket negativ påvirkning fra et frittstående panel. Det betyr at man nedprioriterer de verneverdiene som ligger i hensynet til autentisk byggeskikk på bekostning av verneverdiene knyttet til naturlandskapet. Det kan også sies å være en underlig prioritering i betraktning av at husene på setervollen er unike, mens arealene av upåvirket natur er svært store.

Det er vanskelig – for ikke å si umulig – å forholde seg til Direktoratets argumentasjon. Det er nemlig ytterst subjektivt hva som oppleves som mest og minst negativt, siden det avhenger av øyet som ser, enten hensynet til tradisjonell byggeskikk eller hensynet til landskapets verdier. Her er det en reell uenighet. Våre prioriteringer er uavkortet at et frittstående stativ er best for alle aktuelle formål.

Skjønnsmessig vurdering

Uavhengig av om dispensasjons-vilkårene etter § 48 første ledd, første alternativ er oppfylt, hevder Direktoratet at det skal foretas en skjønnsmessig vurdering av om dispensasjon kan gis. Som klageinstans hevder de å ha begrensede muligheter for selv å omgjøre verneområdestyrets skjønnsmessige vurderinger. De finner det derfor ikke nødvendig å foreta en skjønnsmessig overprøving av om det burde gis dispensasjon etter § 48 første ledd, første alternativ.

Det vises i skriv fra Direktoratet av 29.01.2023 til at avgjørelser som hører inn under forvaltningens skjønn, underbygges av vilkår for tillatelse. Kravet er at vilkåret har saklig sammenheng med avgjørelsen, og at det ikke er uforholdsmessig tyngende. Hvorvidt vilkåret er saklig, beror på den konkrete sakens sammenheng med verneforskriftens formålsbestemmelse, dispensasjonsbestemmelsen og det overordnede formålet med landskapsvern i naturmangfoldloven § 36.

Vår kommentar:

Det virker lite konsistent når Direktoratet på den ene siden avviser å behandle hvorvidt dispensasjonsvilkårene er oppfylt, og på den andre siden hevder at de som klageinstans kan prøve alle sider av saken, jf. Direktoratets skriv av 29.01.2023, side 4, ad Miljødirektoratets vurderinger. At vilkårene kan være uforholdsmessig tyngende, ser ikke ut til å affisere direktoratet.

Direktoratet hevder videre at:

«Solcellepanelene er allerede oppført, men søknaden/klagen skal behandles som om tiltaket ikke er utført»

Vår kommentar:

Bakgrunnen for klagen var nettopp at behandlingen av saken hos forvaltningsorganene ble utsatt i ett år og 5 måneder, uten noe varsel. Begrunnelsen for klagen ligger nettopp her. Det direktoratet gjør når de anfører som et vilkår at klagen skal behandles som om tiltaket ikke er utført, er at de ser bort fra en viktig begrunnelse for at klagen fremmes, nemlig at verneområdestyret oversatt fristen for å behandle den med nesten ett og et halvt år, og etter at vi hadde etterlyst behandling av klagen gjentatte ganger. De underslår på den måten en essensiell begrunnelse for å fremme saken. Dette er selvsagt uforholdsmessig tyngende tatt i betraktning alt arbeid og ekstra kostnader vi uforskyldt er påført, men ved å sette et ekstra vilkår i ettertid om at klagen skal behandles som om tiltaket ikke er utført, forsøker direktoratet å se bort fra nedlagt arbeid og ekstra kostnader. I lys av vår livssituasjon som pensjonister er dette uforholdsmessig tyngende, og det er særdeles lite human.

At vilkåret om plassering på eksisterende bygning er det som best ivaretar verneinteressene, kan vi heller ikke slutte oss til. Hensynet til oss som eiere og beboere og som bruker vollen opptil 90 dager i året, kan vi heller ikke se er ivaretatt. Slik sett er vilkåret om at solcellepanelet skal plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse verken saklig fundert eller i tråd med en rimelig og human lovanvendelse. Det samme kan vi si om Direktoratets vedtak angående fjerning av allerede oppført tiltak.

Det er tendensiøst når Direktoratet anfører at tiltaket er oppført uten tillatelse. Det er selvsagt en unyansert og dermed uriktig og lite relevant framstilling. En riktigere framstilling ville ha vært å fokusere på at vi som byggherrer avventet en behandling av søknaden uten å få et eneste livstegn i en periode på ca. ett og et halvt år, langt ut over det Forvaltingloven har gitt bestemmelser om, og uten å respondere på gjentatte purringer.

Nasjonalparkforvalter Marit Sophie Berger kjenner oss godt og skrev i en mail hit den 27.10.2021 følgende: «Jeg har full forståelse for at du handlet i god tro». Stikk i strid med god forvaltningsskikk poengterer derimot Direktoratet at tiltaket er oppført uten tillatelse. Slik gjør man med overlegg ærlige folk til kjeltringer.

Henstilling

Som eiere av Hyllingsvollen nedre henstiller vi så sterkt vi kan til Stortingets Ombudsmann for Forvaltningen om å ettergå bruken av lover og forskrifter i saken. Vi finner aktuelle vedtak svært urimelige og preget av et overformynderi som er lite egnet til å utbre respekt for aktuell lovanvendelse.

Vår påstand er at vi ikke kunne ha handlet annerledes i lys av de mulighetene vi hadde da saken lå ett og et halvt år i verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen uten at vi fikk noen orientering om hvordan saken sto, dette til tross for at vi flere ganger ba om respons. Vi fant heller ikke noen regler for lovligheten av solcellepaneler i forvaltningsplanen for vernet av området. Det eneste som står omtalt er at verneforskriften setter forbud mot

oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger, med eksempler som forbud mot veibygging, oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger mm.

Vi gjorde derimot så godt vi kunne for å skjerme stativet for innsyn fra seteranlegget ved å plassere det skjult i skogen mot en berghammer. Berghammeren utgjør en del av inngjerdinga av vollen. Ut fra våre prioriteringer var en plassering i utgard ved hammeren det som best ivaretok verneverdiene. Områdestyret og Direktoratet har imidlertid hevdet at solcellene kunne festes på veggen av seterhuset, noe vi har hevdet ville forringe det autentiske preget av hele seteranlegget. Dessuten er det ikke fysisk plass på veggen til å henge opp de eksisterende panelene her.

I vår anmerkning til § 11 a i Forvaltningsloven viser vi til grensene for den lovmessige tidsbruken ved å oversitte å gi svar på en sak som ligger til behandling. Her er oversittelsen på ca. ett år og fem måneder, hvilket fikk fatal betydning for vår tolkning av situasjonen. Til dette skriver Direktoratet at: ... *«selv om forvaltningsmyndigheten her ikke har svart på henvendelser i tråd med forvaltningslovens regler, medfører ikke dette at søknaden anses som innvilget etter en viss tid»* For oss ser det ut som om forvaltningslovens bestemmelser ikke gjelder for Direktoratet, som selv oversatt svarfristen med flere måneder.

Vi henstiller til Sivilombudet om å gå gjennom saken med tanke på en mer lovmessig, rettviss og legitim behandling av vår klage.

Med hilsen
Randi og Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016,
7370 Brekkebygd

Personalia:

Randi Finborud Borgos, tidligere adjunkt, nå pensjonist
Gunnar Borgos, tidligere cand. real / lektor, nå pensjonist

Vedlegg:

- 1) Skriv fra Miljødirektoratet ang. vedtak i klagesak av 29.01.2023
- 2) Korrespondanse / søknad av 11.10.2000
- 3) Vedtak i Verneområdestyret av 25.03.2022
- 4) Vår klage til Direktoratet av 29.03.2022
- 5) Vedtak i Verneområdestyret på vår klage av 24.05.2022
- 6) og 7): Bilder
- 8) Korrespondanse mellom tiltakshaver og Verneområdestyret av 08.12.2021

Randi F og Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016,
7370 BREKKEBYGD

Brekken, den 19.06.2023

Telf: 91398839
e-mail: gunnar.borgos@gmail.com

Statsråd Espen Barth Eide
Klima- og miljødepartementet
Postboks 8013 Dep,
0030 Oslo

SOLCELLEPANEL PÅ VÅR SETER - NEDRE HYLLINGSVOLLEN - I SKARDSFJELLA OG HYLLINGSDALEN LANDSKAPSVERNOMRÅDE. UTLØST TVIST OM PLASSERINGEN AV ANLEGGET.

Kjære statsråd Espen Barth Eide

Vi henvender oss til deg i håp om å få hjelp i en klagesak angående plasseringen av et solcellepanel på vår seter i Hyllingsdalen i Røros kommune. Gården og setra er deler av et småbruk fra 1750-tallet – med gnr. 101, bnr. 3. Gården ligger rett utenfor tettstedet Brekken og har vært i slektas eie så lenge eierskap kan dokumenteres.

Vår sak her har versert som en klagesak i alle aktuelle klageorganer, fra og med Verneområdestyret for Skardsfella og Hyllingsdalen – som forvaltningsmessig er underlagt Statsforvalteren i Trøndelag – via Miljødirektoratet, før det på eiers initiativ og med bakgrunn i direktoratets negative vedtak til slutt er forelagt Stortingets Ombud for Forvaltningen.

Sivilombudet gjorde i skriv av 03.05.2023 følgende vedtak:

«Etter en helhetsvurdering har vi kommet til at vi ikke undersøker saken nærmere her. I vurderingen har vi blant annet lagt vekt på prioriteringshensyn».

Her var det med andre ord ingen konstruktiv hjelp å få, til tross for det oppofrende og allmenne hensyn som Stortinget har vedtatt skal gjelde for Ombudets mandat. Vi stiller oss av den grunn kritisk til Sivilombudets håndtering av saken. Derfor er saken løftet opp på statsråds forvaltningsnivå.

I den videre vurderingen av saken viser vi spesielt til vårt skriv til Stortingets Ombud for Forvaltningen av 14. februar 2023. Dette utgjør hovedreferansen og den mest utførlige gjennomgangen av saken herfra, og er å anse som et prosess-skriv fra vår side, jf. vedlegg 1.

Twisten dreier seg i hovedsak om plasseringen av et solcellepanel, som det for øvrig er gitt generell dispensasjon for å oppføre på nærmere definerte vilkår. Forvaltningsstyret for verneområdet og Miljødirektoratet krever likevel at et sett av vilkår blir innfridd før solcellepanelet kan oppføres. Ett av disse vilkårene er at solcellepanelet skal festes flatt på en

husvegg, i vårt tilfelle på en vertikal vegg på selve seterstuggu. En slik plassering vil vi som grunneiere, huseiere og brukere av flere grunner anse som direkte uegnet.

Det andre vilkåret gjaldt at eksisterende stativ, som allerede var oppsatt, skulle rives. Se vår vurdering i diverse vedlegg for hvorfor dette ble oppført etter å ha avvartet forvaltningens behandling i ca. ett år og 5 måneder. Dette opplevde vi som urimelig, og derfor ble saken sendt Sivilombudet som en siste klageinstans, jf. vedlegg 1.

Vårt prinsipielle ankepunkt overfor Sivilombudet mot oppsetting på en vegg er at et solcellepanel på en tømmervegg på ei seterbygning ikke er i tråd med gammel byggeskikk, men snarere eksponerer en bygningsmessig og kulturell anakronisme. Derfor er dette en viktig prinsipiell sak som også har en relasjon til forvaltningsplanen for området. Det vises til vedlegg 2 som rommer Sivilombudets konklusjon for så vidt gjelder deres vurdering av forholdet.

Begrunnelsen fra Sivilombudet for ikke å gå inn i sakens prinsipielle sider, kan derfor virke noe lettvint og arrogant i lys av at saken åpenbart har flere viktige prinsipielle sider. For oss er det derfor naturlig å løfte saken til et høyere forvaltningsnivå.

Vi vil også gi uttrykk for at et tvangsmessig påbud om riving og fjerning av eksisterende solcellestativ oppleves som særdeles lite hyggelig å etterleve, siden vi ikke betrakter det som vår feil at forvaltningen oversatt fristen for å behandle vår søknad med ca. ett og et halvt år. Med det som bakteppe er det vanskelig å bli straffet for noe som ligger utenfor vårt ansvarsområde. Det er også vanskelig å erkjenne i lys av det restaurerings- og bevaringsarbeidet vi med dårlig bemidling har utført alle år siden 1986, da vi overtok gården. I lys av det virker påbudet om riving særdeles lite inspirerende og er et lite motiverende påbud i forhold til videre skjøtsel.

Ett aspekt ved dette er de økonomiske følger i form av avhending av brukte materialer og utstyr. Svært mye arbeid vil også være bortkastet. Stag og solceller vil være utsatt for skade, og en jordkabel på ca. 70 meter må i henhold til påbudet graves opp igjen, og vil garantert bli vanskelig å omsette uten et betydelig tap. Slik situasjonen er nå, vil det være vanskelig å se spor etter kabelgrøfta. Å ta opp igjen kabelen vil imidlertid etterlate spor etter arbeidet.

Oppsummering.

Det er fremmet to muligheter for plassering av solcellepanelet. Den ene muligheten er vårt forslag, dvs. setereiernes. Denne innebærer at panelene settes opp i utgard like utenfor innmarka. Da står anlegget i skjul av berghammeren, og vinkelen mot sola blir optimal, se vedlegg 1 for en mer detaljert beskrivelse. Vårt forslag til plassering betyr at panelene blir stående delvis skjult i skogen og med tilbakeføring av strøm via en jordkabel til batterier i seterbygningen.

Den andre foreslåtte plasseringen – fra Direktoratet og forvaltningsstyret - består i å feste solcelleanlegget opp på en vegg på seterbygningen. Men det er ingen egnet vegg som vender mot sør, hvilket er en forutsetning for at solcellene kan få tilstrekkelig med sollys. Da må i

tilfelle panelet stå 45 grader på en vegg, hvilket er en umulighet og en vederstyggelighet rent visuelt. Dessuten er det inga veggflate som er stor nok.

Når direktoratet og forvaltningsstyret har landet på dette standpunktet, skyldes det trolig påvirkning fra Fylkeskommunens kulturminneavdeling, som har vært en viktig premissleverandør både for forvaltningsstyret og direktoratet, jf. deres vurdering av vår klage, vedlegg 3

Saken ble forelagt kulturminnemyndigheten av verneområdestyret, som mottok deres svar pr. 10.02.2022. Her anføres det at «vår omsøkte løsning er uheldig og mer skjemmende for seter-kulturmiljøet enn en tradisjonell panelløsning festet på sør- eller vestvendt veggflate» De mente også at det omsøkte tiltaket ville være langt mer omfattende forstyrrende visuelt enn et fysisk inngrep i terrenget(?). Alt dette er vurdert og kommentert i vedlegg 1 side 6. i vår klage til Sivilombudet. Vårt forslag til plassering ivaretar også best hensynet til lokal byggeskikk, noe som er anført flere steder i forvaltningsplanen som et prioritert hensyn.

I forvaltningsplanen er ikke solceller eller plassering av solcellepaneler nevnt med et eneste ord. Med fullstendig mangelfull respons på over ett år og 5 måneder – og til tross for gjentatte forespørslers om status for saken - mente vi at vår søknad om å få sette opp et panel i utgard lå utenfor forvaltningsstyrets mandat å behandle, eller at tiltaket ikke var søknadspliktig. Områdets nasjonalparkforvalter – Marit Sophie Berger – uttrykte i ettertid i en mail at hun hadde stor forståelse for vår fortolkning av situasjonen.

Det vises til kopi av skriv herfra til Stortingets Ombud for kontroll med Forvaltningen av 14.02.2023.

Ad klage til Sivilombudet, jf. skriv fra Ombudet av 03.05.2023, vedlegg 1

Vi håper det er mulig å få hjelp til å få saken på rett kjøp, og at den kan avsluttes med et rettvist og positivt vedtak.

Med vennlig hilsen,
Randi og Gunnar Borgos

Vedlegg:

- 1) Klage sendt Sivilombudet av 14.02.2023
- 2) Svarskriv fra Sivilombudet av 03.05.2023
- 3) Skriv fra Miljødirektoratet ang. vedtak i klagesak av 29.01.2023
- 4) Vedtak i Verneområdestyret av 25.03.2022
- 5) Vår klage til Direktoratet av 29.03.2022
- 6) Vedtak i Verneområdestyret på vår klage av 24.05.2022
- 7) Og 8): Bilder

Kopi: Statsforvalteren i Trøndelag, Frank Jensen,
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Ps:

Om nødvendig deltar vi gjerne på en befaring inn på setra vår.

**Verneområdestyret
for Skardsfjella og
Hyllingsdalen**

Postadresse
Statsforvalteren i Trøndelag
Postboks 2600
7734 Steinkjer

Besøksadresse
705 Senteret
Kløftvegen 1
Ås i Tydal

Kontakt
Sentralbord: +47 74 16 80 00
Direkte:
Epost:
fmtlmsb@statsforvalteren.no
<http://nasjonalparkstyre.no>

Gunnar Borgos
Tamnesveien 2016
7370 BREKKEBYGD

Saksbehandler Marit Sophie Berger

Vår ref. 2021/11277-0 432.2

Deres ref.

Dato 11.03.2024

Vedtak - Klage vedrørende pålegg om retting - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen

Det vises til klage mottatt 26.01.2024 vedrørende pålegg om retting. Klagen ble behandlet av Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen 06.03.2024 i sak 6/2024. Det ble fattet følgende vedtak:

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen avviser klagen fra Sven Even F. Borgos på vegne av Gunnar Borgos, på vedtak om pålegg om retting i sak ST 27/2023. Vedtaket i sak ST 27/2023 opprettholdes.

Avvisning av klagen begrunnes med at verneområdestyret ikke kan endre et endelig vedtak stadfestet av Miljødirektoratet. Det vises til bestemmelsene i forvaltningsloven § 28 (klageinstansens vedtak i klagesak kan ikke påklages).

Et vedtak om avvisning er et enkeltvedtak som kan påklages, og Miljødirektoratet er klageinstans.

Klageadgang

Dette vedtaket kan i medhold forvaltningsloven påklages til Miljødirektoratet. En eventuell klage stiles til Miljødirektoratet, men sendes Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen, Statsforvalteren i Trøndelag, Postboks 2600, 7734 Steinkjer innen tre uker fra mottakelsen av dette brevet. Klagen må begrunnes.

Det vises ellers til vedlagt saksprotokoll og saksfremlegg.

Med hilsen

Marit Sophie Berger
Nasjonalparkforvalter

Dette dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen underskrift

Vedlegg

1 Saksframlegg med vedtak

Kopimottakere:

Sven Even Finborud Borgos
Statsforvalteren i Trøndelag
Miljødirektoratet

Arkivsaksnr: 2021/11277

Saksbehandler: Marit Sophie Berger

Dato: 19.02.2024

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen	6/2024	06.03.2024

Klage vedrørende pålegg om retting - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen

Vedlegg

- 1 Opprettholder vedtak - Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde - solcellepanel på Nedre Hyllingsvollen - Miljødirektoratet
- 2 Saksframlegg med vedtak i sak ST 27/2023 – pålegg om retting
- 3 Bekreftelse på mottak av forhåndsvarsel og ønske om utvidet klagefrist
- 4 Klage på pålegg om retting – forslag til løsning.

Saksprotokoll fra møte 06.03.2024 i Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen

Behandling

Forvalters innstilling ble enstemmig vedtatt.

Vedtak

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen avviser klagen fra Sven Even F. Borgos på vegne av Gunnar Borgos, på vedtak om pålegg om retting i sak ST 27/2023. Vedtaket i sak ST 27/2023 opprettholdes.

Avvisning av klagen begrunnes med at verneområdestyret ikke kan endre et endelig vedtak stadfestet av Miljødirektoratet. Det vises til bestemmelsene i forvaltningsloven § 28 (klageinstansens vedtak i klagesak kan ikke påklages).

Et vedtak om avvisning er et enkeltvedtak som kan påklages, og Miljødirektoratet er klageinstans.

Forvalters innstilling

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen avviser klagen fra Sven Even F. Borgos på vegne av Gunnar Borgos, på vedtak om pålegg om retting i sak ST 27/2023. Vedtaket i sak ST 27/2023 opprettholdes.

Avvisning av klagen begrunnes med at verneområdestyret ikke kan endre et endelig vedtak stadfestet av Miljødirektoratet. Det vises til bestemmelsene i forvaltningsloven § 28 (klageinstansens vedtak i klagesak kan ikke påklages).

Et vedtak om avvisning er et enkeltvedtak som kan påklages, og Miljødirektoratet er klageinstans.

Saksopplysninger

Det vises til saksfremlegg og vedtak i sak ST 27/2023. Det ble i denne saken vedtatt å gi pålegg om riving av stativet for solcellepaneler på Nedre Hyllingsdvollen i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde. Dette vedtaket er det klagerett på, og Gunnar Borgos varslet per telefon 18.12.23, at han ønsket å klage på vedtaket, men ba om utsettelse på klagefristen av helsemessige årsaker. Sven Even Finborud Borgos varslet 20.12.23 at han skulle bistå sin far Gunnar Borgos med å klage, og at klagen ville komme innen utgangen av januar 2024, slik det ble antydnet på telefon 18.12.23.

Klagen ble mottatt 26.01.24, og er skrevet av Sven Even Finborud Borgos

Det klages på vedtak angående pålegg om retting gitt i sak ST 27/2023, gjengitt her:

Vedtak om pålegg om retting

Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen gir Gunnar Borgos pålegg om retting på Nedre Hyllingsvollen gnr. 101 bnr. 3 i Røros kommune i Skardsfjella og Hyllingsdalen landskapsvernområde.

Følgende skal være rettet:

Solcellestativ med solcellepaneler skal rives. Eventuelle solcellepaneler skal plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse. Rivningsavfallet skal håndteres forsvarlig. Dette er i tråd med vilkår i vedtak gitt 24.03.2022 av verneområdestyret, med hjemmel i verneforskrift for Skardsfjella og Hyllingsdalen § 3 pkt.1.2.e og stadfestet av Miljødirektoratet i vedtak 28.01.2023.

Frist for retting settes til 01.09.2024

Pålegg om retting er gitt med hjemmel i naturmangfoldlovens §69.

I samme vedtak ble det også gitt et forhåndsvarsel om tvangsmulkt, med mulighet for å uttale seg om den varslede tvangsmulkten innen 14 dager. Den mottatte klagen inneholder ingen uttalelser vedrørende varselet om tvangsmulkt.

Argumenter i klagen

- Klager er innforstått med at det er fattet et endelig vedtak etter klage, om at stativet for solcellepanelene skal rives, og at eventuelle solcellepaneler skal settes flatt på vegg. De mener at anlegget i sin tid ble oppført i god tro, da de ikke mottok noe svar fra vernemyndigheten etter forespørselen om slike anlegg var søknadspliktig. De mener oversittingen av behandlingsfristen av henvendelsen høsten 2020 fortsatt er relevant i saken, da det førte til at de i god tro investerte betydelig med arbeid og midler ved etablering av anlegget.
- De aktuelle solcellepanelene er av en slik størrelse at de ikke kan plasseres på de sørvendte veggene på seterhuset uten at de vil dekke til vinduer, og uten at de vil bli et overveldende og dominerende visuelt element.
- Alternativt forslag 1: Klager ønsker primært å beholde nåværende plassering. Men kan skifte ut telegrafstolpene med miljøvennlig materiale og gjøre stativet smalere. Dette er for øvrig i tråd med opprinnelig innstilling fra forvalter ved første gangs behandling.
- Alternativt forslag 2: Klager foreslår sekundært å flytte stativet lengre inn i skogen, slik at det blir mer skjult for setermiljøet. I tillegg kan telegrafstolpene skiftes ut, og stativet gjøres smalere, dvs. likt som i alternativ 1.

Bilde viser stativet med solcellepaneler i kanten av setervollen til høyre i bilde.

Utsnitt av bilde med solcellestativet

Vurdering

Myndighet og saksgang ved klagebehandling

Klagen er stilet til Statsforvalteren i Trøndelag v/Verneområdestyret for Skardsfjella og Hyllingsdalen. Det må her presiseres at Statsforvalteren i Trøndelag ikke er myndighet i saken. Klageinstansen for vedtak fattet av verneområdestyret er Miljødirektoratet, og klagen behandles først av verneområdestyret. Dersom vedtaket opprettholdes av verneområdestyret skal klagen sendes over til Miljødirektoratet for endelig behandling. Dersom verneområdestyret avviser klagen eller endrer sitt vedtak, vil dette være et nytt enkeltvedtak som kan påklages, og saken sendes ikke videre til Miljødirektoratet.

Klagefristen

Klagen ble mottatt 26.01.24, og er skrevet av Sven Even Finborud Borgos på vegne av «Flatavollens eiere og familie». Med bakgrunn i avtale over telefon 18.12.2023 og senere bekreftelse på e-post, vurderes klagen å ha kommet inn innen fristen og kan behandles. Det godkjennes også at klagen er skrevet av klagerens sønn på vegne av faren.

Vurdering av klagens innhold

Det vises også her til begrunnelsen for pålegget i sak ST 27/2023.

Pålegget er et resultat av at vilkår i tillatelsen til å sette opp solcellepanel på Flatavollen/Nedre Hyllingsvollen ikke er fulgt opp av tiltakshaver. Det er i vedtaket om pålegget satt en romslig frist for å fjerne stativet med solcellepaneler, og det er ikke klagd på denne fristen. Det det er klagd på er vilkåret om riving av stativet med solcellepaneler, samt at eventuelle solcellepaneler må monteres på veggen av eksisterende bygningsmasse. Dette er et vilkår som er endelig stadfestet etter klagebehandling i Miljødirektoratet, og kan derfor ikke påklages igjen, jf § 28 i forvaltningsloven, «klageinstansens vedtak i klagesak kan ikke påklages».

Klager foreslår en annen løsning som er i tråd med det forvalter innstilte på ved første gangs behandling. Bakgrunnen for at dette ikke ble vedtatt av verneområdestyret, var at verneområdestyret ønsket å følge anbefalingen fra fylkeskulturmyndigheten i forhold til plassering av solcellepanelet. Det var også da kjent for verneområdestyret at tiltakshaver oppførte stativet med solcellepaneler i den tro om at dette ikke var søknadspliktig. Det er videre ikke noe nytt i saken at første henvendelse til forvaltningen uheldigvis ikke ble besvart. Dette ble også drøftet og vektlagt i Miljødirektoratets klagebehandling. De skriver:

«Når det gjelder forvaltningens manglende respons på henvendelser/søknader til styret, vises det til forvaltningslovens saksbehandlingsregler. Forvaltningen har en alminnelig veiledningsplikt, jf. forvaltningsloven § 11. Forvaltningen skal forberede og avgjøre saken uten ugrunnet opphold, og dersom det må ventes at det vil ta uforholdsmessig lang tid før en henvendelse kan besvares, skal det gis et foreløpig svar, jf. § 11 a). Selv om forvaltningsmyndigheten her ikke har svart på henvendelser i tråd med forvaltningslovens regler medfører ikke dette at søknaden anses som innvilget etter en viss tid. Verneforskriften setter forbud mot oppføring og ombygging av varige eller midlertidige bygninger, anlegg og innretninger. Forvaltningsmyndigheten må gi en dispensasjon fra dette forbudet dersom tiltaket skal være lovlig.»

Konklusjon

Verneområdestyret kan ikke behandle det materielle i klagen, fordi de ikke kan endre et endelig vedtak stadfestet av Miljødirektoratet. Konklusjonen er at klagen ikke kan behandles og at den må avvises. Det vises til bestemmelsene i forvaltningsloven § 28. Et vedtak om avvisning er et enkeltvedtak som kan påklages, og Miljødirektoratet er klageinstans. Det er da selve avvisningen som kan påklages, og ikke det materielle om at *«Solcellestativ med solcellepaneler skal rives. Eventuelle solcellepaneler skal plasseres på veggen av eksisterende bygningsmasse. Rivningsavfallet skal håndteres forsvarlig.»*

ST 17/2024 Eventuelt